

IX. évfolyam 3. szám 2016

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Pénzügyi Hírlevél
IX. évfolyam 3. szám 2016

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő
Lámfalusi Ibolya

Szerzők
Keményné Horváth Zsuzsanna
horvath.zsuzsanna@aki.gov.hu

Illés Ivett
illes.ivett@aki.gov.hu

Kiadó
Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (+36 1) 476-6093
Fax: (+36 1) 217-0984
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: (+36 1) 476-3060

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Közvetlen termelői támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok.....	6
Piaci és egyéb támogatások	7
Nemzeti támogatások	8
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	11
Állattenyésztési támogatások.....	11
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	13
Kertészeti ágazat támogatása.....	14
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	14
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	15
Az egyéni gazdaságok hitelállománya.....	16
A társas vállalkozások hitelállománya.....	19
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban	28
MFB-hitelprogramok.....	28
Kedvezményes EXIM konstrukciók.....	31
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	35
Költségvetési kamat- és kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok.....	37
Növekedési Hitelprogram.....	38
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	41
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása	44
EU-referencia-kamatláb.....	45
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	46
Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége	49
Kiegészítő táblák.....	50

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrárium fejlesztését 2016. év első félévében 366,4 milliárd forint szolgálta, amely a tárgyévet megelőző évi támogatási összeghez képest közel ugyanakkora mértékű volt (1. táblázat). Az előző év azonos időszakában mindössze 8,0 milliárd forinttal folyósítottak nagyobb összeget a gazdálkodóknak.

Az agrártámogatások zöme továbbra is közvetlen termelői támogatások formájában jutott el a kedvezményezettekhez, összességében 225,0 milliárd forint értékben. A közvetlen támogatások jogcímein megvalósult kifizetés a 2015. évi összeget 14,4 milliárd forinttal haladta meg.

A vidék fejlesztését célzó programokra 76,0 milliárd forintot fordítottak, amely az előző évi támogatási összeghez képest 33,4 milliárd forinttal volt kevesebb. Ez részben abból adódik, hogy – az új tervezési ciklusban – a 2014–2020-as vidékfejlesztési programra csak 2016 második félévében kezdődtek meg a kifizetések, az előző év azonos időszakában pedig ekkor a Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program keretében gördülékenyen

haladtak a folyósítások. A Halászati Operatív Programra az előző évi támogatási összeg több mint kétszeresét folyósították. A Magyar Halgazdálkodási Operatív Programra továbbra sem történt kifizetés a II. negyedév végéig.

A piac szabályozásáért felelős „Piaci és egyéb támogatások” intézkedéseire 7,6 milliárd forintot, 3,5 milliárd forinttal kevesebb összeget vettek igénybe a kedvezményezettek a 2015. év azonos időszakához képest. A csökkenést főként az agrárpiaci támogatások közül az uniós forrásból finanszírozott belpiaci intézkedések hozzávetőlegesen 45 százalékos mérséklődése eredményezte. A kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti részére az előző évi kifizetéssel közel azonos támogatási összeget, 4,2 milliárd forintot folyósítottak a vizsgált időszakban (1. ábra).

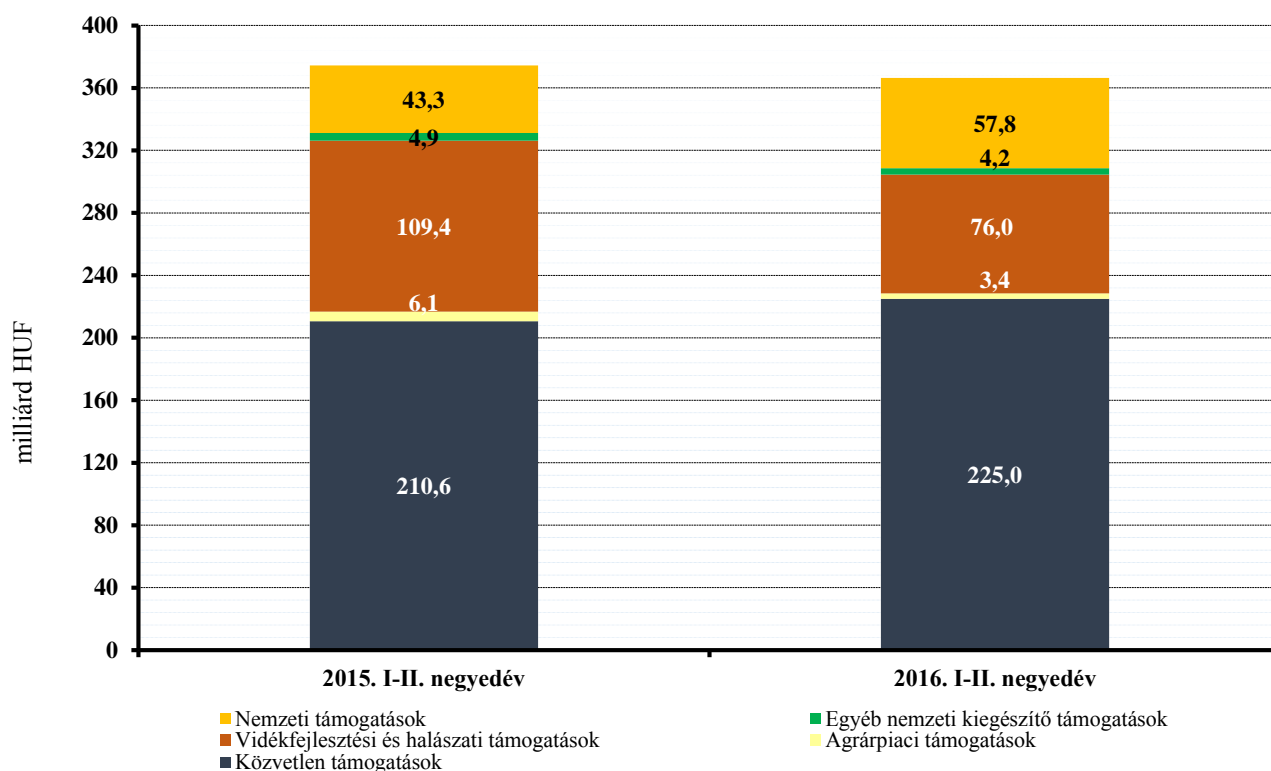
Az év első felében a nemzeti támogatások összege 14,5 milliárd forinttal bővült az előző évhez képest, így összesen 57,8 milliárd forintot tett ki.

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások, 2015 és 2016

	millió HUF	
Jogcím	2015. I-II. negyedév	2016. I-II. negyedév
I. Közvetlen termelői támogatások	210 644	225 027
II. Vidékfejlesztési és halászati programok	109 399	76 009
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)	108 596	–
Halászati Operatív Program	803	1 838
Vidékfejlesztési Program 2014–2020	–	74 170
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program	–	0
III. Piaci és egyéb támogatások	11 034	7 575
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	4 889	4 190
Agrárpiaci támogatások	6 145	3 385
Belpiaci intézkedések	6 345	3 387
<i>ebből: borászati ágazat támogatása</i>	3 248	591
Külpiaci intézkedések	0	0
Intervenciós költségek	–200	–2
IV. Nemzeti támogatások	43 318	57 819
Agrártámogatások mindösszesen	374 394	366 430

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

1. ábra: Agrártámogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2015 és 2016

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A 2016. év II. negyedévéig az agrár- és vidékfejlesztési támogatások keretében kifizetett összeg 79,5 százaléka (291,3 milliárd forint) európai uniós forrásból, 20,5 százaléka (75,1 milliárd forint) pedig hazai költségve-

tésből származott (2. táblázat). Az európai uniós társfinanszírozással működő programokra folyósított támogatás 78,4 százaléka (62,9 milliárd forint) uniós, míg 21,6 százaléka nemzeti forrásból valósult meg.

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2016

Forrás	2016. I-II. negyedévi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	57 819	–	57 819
EU-társfinanszírozású támogatások	80 199	62 910	17 289
Közvetlen EU-kifizetések	228 412	228 412	–
Összesen	366 430	291 322	75 107

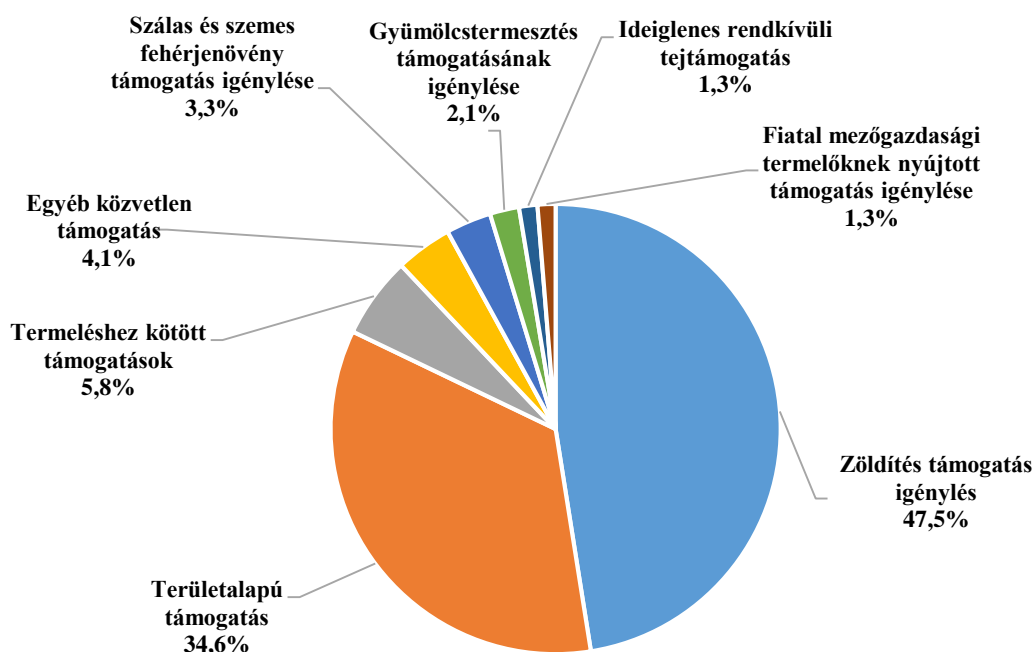
Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Közvetlen termelői támogatások

A termelőknek európai uniós forrásból folyósított 225,0 milliárd forint támogatás¹ 47,5 százalékát a zöldítés keretében, 34,6 százalékát pedig területalapú támogatás formájában vették igénybe a gazdálkodók. A termeléshez kötött támogatásokra (Termeléshez kötött anyajuh-, -anyatehéntartás, -hízottbika és -tejhasznú tehén támogatás) összességében 13,1 milliárd forint kifizetése valósult meg. Ennek közel felét (5,7 milliárd forintot) az anyatehéntartás támogatására folyósították. Jelentős összeget, 7,3 milliárd forintot fordították továbbá szál- és szemes fehérjenövények támogatására, amely közel azonos arányban oszlott el a két támogatási jogcím között. A gyümölcsstermesztő gazdálkodók 4,7 milliárd forint közvetlen támogatásban részesültek az első félév során. Továbbá a tejtermelők közel 3 milliárd forint támogatást vettek igénybe Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás jogcímen, illetve a fiatal gazdálkodók Fialtal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás címén.

A gazdálkodóknak nyújtott közvetlen támogatások szerkezete az előző programozási ciklushoz képest jelentősen megváltozott. Mivel az elkülönített és különleges támogatások 2015-ben megszűntek, a 2016. évben ezek a jogcímek már nem szerepelnek. Ezzel szemben az előző év azonos időszakában még ezen jogcímekre is lehetett támogatást igényelni, így a bázisévi támogatási összeg az elkülönített- és különleges támogatásokat is tartalmazza. Továbbá a 2016. év első félévében számos olyan jogcímen igényeltek támogatást a termelők, amelyekre a tárgyévvel megelőző év azonos időszakában nem történt kifizetés. Ilyen például a zöldítés-, a gyümölcsstermesztés-, a szál- és szemes fehérjenövények támogatásának igénylése, az ideiglenes rendkívüli tejtámogatás és a kiscgazdaságok támogatása (6. táblázat). Ennek eredményeképpen a két eltérő időszak összehasonlítása a jogcímekre megvalósult kifizetések alapján nem releváns.

2. ábra: **Közvetlen támogatások, 2016. I-II. negyedév**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

¹ A támogatási összeg a tárgyévvel megelőzően megszűnt jogcímekre megvalósult áthúzódó kifizetéseket is tartalmazza, amelyeket a 6. táblázatban az „Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések” sor alatt szerepeltetünk.

Vidékfejlesztési és halászati programok

A vidékfejlesztési és halászati programok az új hét-éves tervezési és programozási ciklus következtében módosultak, a korábbi Darányi Ignác Vidékfejlesztési Programot felváltotta a Vidékfejlesztési Program (továbbiakban VP) 2014–2020. A 2007–2013-as programozási időszakhoz köthető Halászati Operatív Program (HOP) helyett a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (továbbiakban MAHOP) keretében igényelhetnek támogatást a kedvezményezettek az új ciklushoz kapcsolódóan. Az előbbit az Európai Halászati Alapból nemzeti hozzájárulással kiegészítve finanszírozták, a MAHOP európai uniós alapja viszont az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra (ETHA) módosult, de továbbra is maradt a hazai költségvetésből megvalósuló kiegészítés. A MAHOP átfogó célkitűzése a biodiverzitás megőrzése, esetlegesen annak növelése, emellett a környezetterhelés csökkentése. Mindezt alternatív energiák használatával, a hagyományos tógazdasági haltermelés versenyképességének növelésével, az intenzív és innovatív precíziós haltermelés fejlesztésével, a halfeldolgozás és a konyhakész

halkészítmények gyártásának támogatásával, a hazai halfogyasztás növelésével kívánja elérni. Ezek megvalósításához szorosan kapcsolódik a halgazdálkodás szereplői közötti vertikális és horizontális együttműködések, illetve a kutatás és a tudástranszfer támogatása. A program keretében viszont még nem írtak ki pályázati felhívást 2016. június 30-ig, ezáltal kifizetés sem történt az első félév során.

Az új hétéves ciklushoz kapcsolódó vidék és a halgazdálkodás fejlesztését célzó intézkedésekre a kifizetések a 2016. év II. negyedévében elindultak, összességében 74,2 milliárd forintot juttattak el a kedvezményezettekhez június végéig (3. táblázat). A 2007–2013-as programozási időszak Halászati Operatív Programjának intézkedéseire a 2016. év első félévében is folyósítottak támogatást, összesen 1,8 milliárd forint értékben. A DIT-ÚMVP (2007–2013) – ahogy azt már említettük – az n+2-es szabály értelmében 2015-ben lezárult, így a program keretében kifizetés már nem történt a tárgyidőszakban.

Összességében 76,0 milliárd forint támogatta a vidék és a halgazdálkodás fejlesztését az első félév folyamán.

3. táblázat: **Vidékfejlesztési és halászati támogatások, 2015 és 2016**

millió HUF

Jogcím	2015. I-II. negyedév	2016. I-II. negyedév
I. Vidékfejlesztési és halászati programok	109 399	1 838
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)	108 596	–
Halászati Operatív Program	803	1 838
II. Vidékfejlesztési és halászati programok 2014–2020	–	74 170
Vidékfejlesztési Program	–	74 170
MAHOP	–	0
Vidékfejlesztési és halászati programok technikai segítségnyújtása	–	0
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	109 399	76 009

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Piaci és egyéb támogatások

A piac szabályozását támogató intézkedésekre – „Agrárpiaci támogatások” és „Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része” – együttesen az előző év azonos időszaki kifizetésének 68,7 százalékát, 7,6 milliárd forintot fordítottak június végéig (4. táblázat). A számottevő csökkenés hátterében

a belpiaci intézkedések közül a borászati ágazat támogatási összegének jelentős (81,8 százalékos) mérséklődése állt. A kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós forrásból finanszírozott részére megvalósult kifizetés közel azonos volt a tárgyév megelőző év első féléve során folyósított összeggel. A programokra a hazai költségvetésből 14,3 százalékkal kevesebb támogatási összeget fizettek ki a 2015. évhez képest. A külpiaci intézkedésekre továbbra sem történt kifizetés a vizsgált időszakban.

4. táblázat: Piaci és egyéb támogatások, 2015 és 2016

	millió HUF	
Jogcím	2015. I-II. negyedév	2016. I-II. negyedév
Agrárpiaci támogatások	6 145	3 385
Belpiaci intézkedések	6 345	3 387
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része	2 906	2 796
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>	149	123
<i>Iskolatejprogram</i>	492	364
<i>Iskolagyümölcs-program</i>	767	1 135
<i>Egyes speciális szövetkezesek támogatása</i>	1 226	862
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>	273	311
Cukorilleték kiegyenlítő kamat	191	0
Borászati ágazat támogatása	3 248	591
ebből		
<i>A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő lepárlásának támogatása</i>	250	328
<i>Szőlőültetvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása</i>	1 356	191
<i>Borok promóciója harmadik országokban</i>	20	71
<i>Borászati gépek, technológiai berendezések beszerzésének támogatása</i>	1 621	–
Külpiaci intézkedések	0	0
Intervenciós költségek	–200	–2
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	4 889	4 190
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	149	123
Iskolatejprogram	2 397	1 899
Iskolagyümölcs-program	741	1 169
Egyes speciális szövetkezesek támogatása	1 444	868
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	157	130
Összesen	11 034	7 575

Megjegyzés: Az agrárpiaci támogatások között szerepeltetett intervenciós költségek negatív értéke az elutasítás miatt befizetett, illetve a téves kiutalás miatt visszaszedett összegekből adódott.

Forrás: FM- és MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Nemzeti támogatások

A nemzeti költségvetésből finanszírozott támogatásokra összességében 57,8 milliárd forintot folyósítottak (5. táblázat). Ezen összeg 14,5 milliárd forinttal múlta felül a 2015. év június 30-ig megvalósult kifizetéseket. A növekedés jelentős részben a „Folyó kiadások és jövedelemtámogatások” jogcímeire kifizetett összeg 9,2 milliárd forintos bővülésének köszönhető. Ezt főként a 2016-ban megjelent jogcímek, a Tenyészkoca állatjóléti támogatás (4,0 milliárd forint), az Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás (3,0 milliárd forint) és a Tejtermelők ideiglenes rendkívüli támogatásához kapcsolódó mezőgazdasági csekély összegű támogatás (3,3 milliárd forint) keretében folyósított összeg képezte (3. ábra). Emellett a mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott nemzeti támogatás 1,6 milliárd forintos növekedése kiemelésre méltó. Továbbá a Baromfi és sertés állatjóléti támogatásokra szintén nagyobb támogatási összeget fizettek ki a 2015. évhez képest.

Az átmeneti nemzeti támogatások (továbbiakban ÁNT) a nemzeti forrásból finanszírozott összeg 61,6 százalékát tették ki 2015 első félévében. Ez az arány 40,2 százalékra módosult a tárgyévben. Az ÁNT összes támogatáson belüli aránya mellett az összege is csökkent 3,4 milliárd forinttal a vizsgált időszakban, amelyet nagyrészt az anyatehén-támogatás 2,3 milliárd forintos és az anyajuhtartás de minimis támogatásának 2,0 milliárd forintos mérséklődése eredményezett. Ezzel ellentétben a Burley és a Virginia dohányágazat támogatása összességében 2,3 milliárd forinttal gyarapodott. Az ÁNT jogcímei közül a Nemzeti tejtámogatás említésre méltó, hiszen a támogatási összeg több mint felét, 60,8 százalékát adta az első félévben.

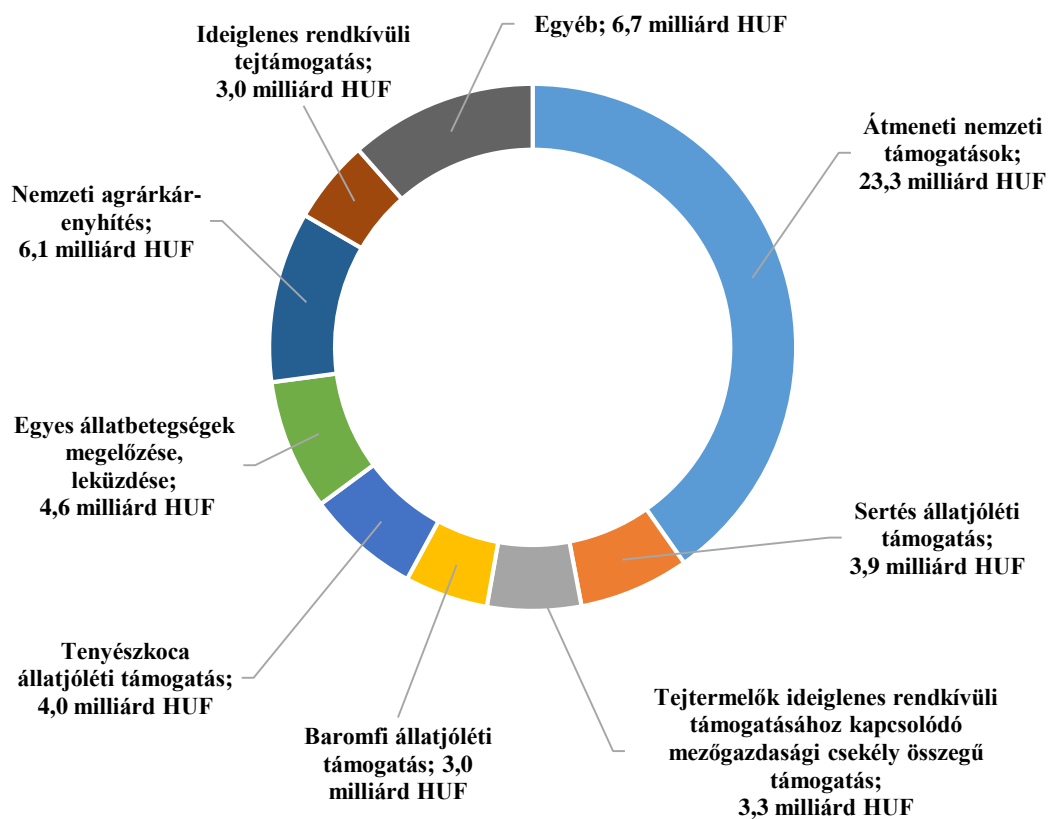
A Nemzeti agrárkarenyhítési rendszerben kifizetett összeg 4,8 milliárd forinttal, a „Tanyafejlesztés” intézkedéseire folyósított támogatás közel 250,5 millió forinttal bővült a tárgyévet megelőző év azonos időszakához viszonyítva.

5. táblázat: **Nemzeti támogatások, 2015 és 2016**

	millió HUF	
Jogcím	2015. I-II. negyedév	2016. I-II. negyedév
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	40 686	49 902
ebből		
Átmeneti nemzeti támogatások	26 684	23 270
Baromfi állatjóléti támogatás	2 670	2 958
Sertés állatjóléti támogatás	3 279	3 920
Tenyészkoca állatjóléti támogatás	–	4 026
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése	4 238	4 637
Állati hulla ártalmatlanítási támogatása	1 878	1 733
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	251	254
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	–	2 966
Tejtermelők ideiglenes rendkívüli támogatásához kapcsolódó mezőgazdasági csekély összegű támogatás	–	3 331
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	117	1 695
Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása	1 014	561
Mezei őrszolgálat	311	427
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	229	42
Nemzeti agrárkarenyhítés	1 216	6 058
Tanyafejlesztés	571	822
Egyéb nemzeti támogatások	615	995
Nemzeti támogatások	43 318	57 819

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

3. ábra: A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2016. I-II. negyedév

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások teljesülése részletesen, 2016. I-II. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2016. I-II. negyedév
Közvetlen támogatások	225 027,2
Területalapú támogatás	77 942,2
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 152,6
Fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás igénylése	2 904,1
Feldolgozóipari zöldségnövény támogatás igénylése	2 438,5
Gyümölcstermesztés támogatásának igénylése	4 726,0
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	2 966,4
Kisgazdaságok támogatása	2 623,8
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	1,0
Rizstermesztés támogatás igénylése	613,0
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	3 646,4
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	3 688,7
Termeléshez kötött anyajuh-támogatás	2 937,9
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	5 739,8
Termeléshez kötött híztóbika-támogatás	422,7
Termeléshez kötött tejhasznú tehén támogatás	4 026,4
Zöldítés-támogatás igénylése	106 865,8
Zöldségnövény termesztés támogatás igénylése	2 055,6
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések	276,2
<i>ebből: Kérődző-szerkezetátalakítás</i>	264,4
<i>Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás</i>	7,6
<i>Különleges tejtámogatás</i>	0,6
<i>Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás</i>	3,5
<i>Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített zöldség-gyümölcs támogatás</i>	0,0
Átmeneti nemzeti támogatások	23 270,3
Anyajuh-támogatás	0,2
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – 2007-től elválasztott	2,1
Átmeneti nemzeti anyajuhtartás támogatása	9,3
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	915,1
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	701,2
Húsmarhatartás támogatás – 2007-től elválasztott	3 193,1
Nemzeti tejtámogatás	14 150,1
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása – elválasztott	2 558,7
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 552,5
Anyajuhtartás de minimis támogatás	23,2
Kiegészítő anyajuhtartás de minimis támogatása	1,4
Anyakecsketartás de minimis támogatása	162,3
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések	1,1
<i>ebből: Anyatehén-támogatás – termeléstől elválasztott</i>	0,1
<i>Gabona, olaj-, fehérje- és rostonövények területalapú támogatása</i>	0,2
<i>Területalapú támogatás (szántóföldi növények, dohány, rizs)</i>	0,8
Összesen	248 297,5

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A fejezet célja az agrárgazdaság egyes ágazatai (állattenyésztés, szántóföldi növénytermesztés, kertészet) és alágazatai (például az állattenyésztésen belül szarvasmarha-, sertés-, baromfi-, juh- és kecskeágazat) számára folyósított támogatások alakulásának bemutatása. A jogcímek alapján a gazdálkodók által igénybe vett összeg ágazati és alágazati felosztása néhány esetben nehézségekbe ütközik, hiszen egyes jogcímek (például a zöldítés, a területalapú támogatás, illetve a termeléshez kötött támogatások) egyszerre több ágazatnak is biztosítanak támogatást, mások pedig számos alágazatot érintenek (például Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül, Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás, Állattenyésztési feladatok stb.).

Állattenyésztési támogatások

Az állattenyésztési ágazat szereplői összességében 64,6 milliárd forint támogatásban részesültek az első félév során, amely 73,6 százalékban hazai és 26,4 százalékban pedig uniós forrásból került kifizetésre (7. táblázat). A szubvenció jelentős része, 65,9 százaléka a szarvasmarha-ágazatba érkezett, további 12,4 százaléka a sertésstartóknak és -tenyésztőknek, 6,4 százaléka a baromfiágazatban tevékenykedőknek, 4,9 százaléka pedig a juh- és kecskeágazat számára nyújtott támogatást. A fennmaradó összeget, az összes támogatás 10,5 százalékát nem állt módunkban felosztani az alágazatok között, hiszen a fentiekben már említésre került, hogy több alágazat is részesült ebből a támogatásból.

A szarvasmarha-ágazatba összességében érkezett 42,5 milliárd forint támogatás számottevő része, 69,8 százaléka a tejtermelők helyzetének javítására irányult. Ezen belül a Nemzeti tejtámogatás jogcímén vették igénybe a támogatások közel felét, Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás címén pedig további 20,0 százalékát, amely kiegészült a Tejtermelők ideiglenes rendkívüli támogatásához kapcsolódó mezőgazdasági csekély összegű támogatással. A húsmarhatartással foglalkozó gazdálkodók által igénybe vett 12,9 milliárd forint közel fele termeléshez kötött támogatás formájában, 44,7 százaléka pedig termeléstől elválasztott támogatásként került kifizetésre. Az ÁNT anyatehentartás támogatása jogcímen érkezett a támogatások további 7,1 százaléka.

A sertés- és baromfitartók és -tenyésztők egyaránt kizárólag nemzeti forrásból részesülhetnek támogatásban. A sertéságazat szereplői számára 8,0 milliárd forintot folyósítottak szinte teljes egészében állatjóléti támogatás formájában, körülbelül fele-fele arányban Tenyészkoça állatjóléti és Sertés állatjóléti támogatás címen. A baromfiágazatba befolyt 4,1 milliárd forint jelentős része szintén az állatjóléti intézkedésekre irányult.

A juh- és kecskeágazatban továbbra is a termeléshez kötött támogatási forma dominált. A nyúltenyésztők Tenyésznyúl tenyésztésbe állításának de minimis támogatása jogcímen igényelhetnek 2016-ban támogatást.

Az egyéb jogcímek között az egyes állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére, illetve az állati hulla ártalmatlanítására, illetve a tenyésztésszervezésre (Állattenyésztési feladatok) fordították a legnagyobb összeget.

7. táblázat: **Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2016. I-II. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2016. I-II. negyedév
Szarvasmarha	42 533,3
Tejágazat	29 703,9
Ideiglenes rendkívüli tejtámogatás	5 932,7
Nemzeti tejtámogatás	14 150,1
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	4 026,4
Tejtermelők ideiglenes rendkívüli támogatásához kapcsolódó mezőgazdasági csekély összegű támogatás	3 331,4
Iskolatejprogram	2 263,3
Húsmarhatartás	12 829,4
Húsmarhatartás támogatás – termeléstől elválasztott	3 193,1
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – termeléstől elválasztott	2 558,7
Termeléshez kötött hízottbika-tartás támogatása	422,7
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	5 739,8
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	915,1
Sertés	7 987,5
Tenyézkoca állatjóléti támogatás	4 025,6
Sertés állatjóléti támogatás	3 919,7
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	42,2
Baromfi	4 143,9
Baromfi állatjóléti támogatás	2 958,0
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi	1 185,9
Juhok, kecskék	3 136,2
Termeléshez kötött anyajuh-támogatás	2 937,9
Anyakecske de minimis támogatás	162,3
Anyajuhtartás de minimis támogatása	23,2
Kiegészítő anyajuhtartás de minimis támogatása	1,4
Átmeneti nemzeti anyajuhtartás támogatása	9,3
Anyajuhtartás kiegészítő támogatása – termeléstől elválasztott	2,1
Nyúltenyésztés	28,4
Tenyésznyúl tenyésztésbe állításának de minimis támogatása	28,4
Egyéb jogcímek	6 755,4
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin kívül)	3 451,3
Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás	1 733,0
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	441,8
Állattenyésztési feladatok	846,8
Rendezett piaci kapcsolatok kialakítása érdekében nyújtott csekély összegű (de minimis) támogatás	17,9
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések ebből	264,8
<i>Kérdőív-szerkezetátalakítás</i>	264,4
<i>Anyatehén-támogatás – termeléstől elválasztott</i>	0,1
<i>Anyajuh-támogatás</i>	0,2
Összesen	64 584,8

Forrás: FM- MVH-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztő gazdálkodók összességében 196,2 milliárd forint támogatást használtak fel 2016. év első féléve során (8. táblázat). Ez az összeg szinte teljes egészében uniós forrásból, az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból (EMGA) származott,

mindössze 1,2 százalékát finanszírozta a hazai költségvetés.

A korábbi időszakban domináló területalapú támogatást a 2016. évben megelőzte a Zöldítés támogatás igénylése jogcímen igénybe vett összeg.

Az ÁNT részét képező dohányágazatot támogató jogcímekre (Burley dohány kiegészítő és Virginia dohány kiegészítő termeléstől elválasztott támogatások) 2,3 milliárd forint kifizetése valósult meg június 30-ig.

8. táblázat: **A szántóföldi növénytermesztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2016. I-II. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2016. I-II. negyedév
Zöldítés támogatás igénylése	106 865,8
Területalapú támogatás	77 942,2
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	3 646,4
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	3 688,7
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 152,6
Rizstermesztés támogatásának igénylése	613,0
Növényegészségügyi vizsgálatok támogatása	22,3
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 552,5
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	701,2
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések	12,1
ebből	
<i>Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás</i>	<i>7,6</i>
<i>Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás</i>	<i>3,5</i>
<i>Területalapú támogatás (szántóföldi növények, dohány, rizs)</i>	<i>0,8</i>
<i>Gabona, olaj-, fehérje- és rostonövények területalapú támogatása</i>	<i>0,2</i>
Összesen	196 196,7

Megjegyzés: A SAPS-kifizetésekből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesültek, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges. A zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás jogcímet sem lehetett megbontani, ennek eredményeképpen a kertészeti ágazat részére juttatott támogatást is tartalmaz.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kertészeti ágazat támogatása

A kertészeti ágazat 14,1 milliárd forint támogatásban részesült az első félév során, amelyet javarészt (83,8 százalékban) európai uniós forrásból finanszíroztak (9. táblázat). A kifizetések több mint egyharmada a gyümölcsstermesztésnek kedvezett, a támogatási összeg

további jelentős része (17,3 százaléka) a feldolgozóipari zöldségnövény-termesztésnek nyújtott támogatást. Az ágazatba befolyt összeg további 16,3 százaléka pedig az Iskolagyümölcs-program keretében került kifizetésre. Emellett a zöldségnövény-termesztés és az egyes speciális szövetkezők támogatása kiemelésre méltó, előbbi jogcímre 2,1, utóbbira pedig 1,7 milliárd forintot folyósítottak.

9. táblázat: A kertészeti ágazat részére folyósított támogatások, 2016. I-II. negyedév

Jogcím	2016. I-II. negyedév
Gyümölcsstermesztés támogatásának igénylése	4 726,0
Feldolgozóipari zöldségnövény támogatás igénylése	2 438,5
Egyes speciális szövetkezők támogatása	1 729,9
Iskolagyümölcs-program	2 304,1
Zöldségnövény-termesztés támogatás igénylése	2 055,6
Borászati ágazat támogatása	591,3
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	254,2
Fűszerpaprika-termelők de minimis támogatása	0,3
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések ebből	7,6
<i>Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás</i>	<i>7,6</i>
Összesen	14 107,6

Megjegyzés: A zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás jogcímet nem lehetett felosztani az alágazatok között, ennek eredményeképpen a szántóföldi növénytermesztési ágazat részére juttatott támogatást is tartalmaz az összesítés.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A 2012. január 1-je óta két pilléren alapuló mezőgazdasági kockázatkezelési rendszerben összességében 7,8 milliárd forintot vettek igénybe a termelők (10. táblázat). A kifizetett összeg 78,1 százaléka, 6,1 milliárd

forint nemzeti agrárkárenyhítés (I. pillér) keretében, kárenyhítő juttatás formájában jutott el a gazdálkodókhoz. A mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatásra – amely a második pillér – 1,7 milliárd forint kifizetése valósult meg állami költségvetésből a 2016. év első féléve során.

10. táblázat: A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer kifizetései, 2016. I-II. negyedév

Jogcím	2016. I-II. negyedév
Nemzeti agrárkárenyhítés	6 058,2
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott nemzeti támogatás	1 695,3
Összesen	7 753,5

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) elemzése alapján a vállalati hitelezés éves növekedési üteme javult (+0,3 százalék), a vállalati hitelek feltételei a nemzetközi tendenciákat követve tovább enyhültek a második negyedév során. A pozitív gazdasági kilátások és a jegybank Piaci Hitelprogramja is segítette a vállalati hitelkihelyezéseket.

Az EU-ban átlagosan 1,2 százalékkal gyarapodott a vállalati hitelállomány, ezt továbbra is a centrumországok hitelállomány-növekedése (2,6 százalék) eredményezte 2016 második negyedévében. A perifériaországokat összességében a vállalati hitelek leépülése (-1,3 százalék) jellemezte. A Visegrádi országokban és a balti államokban éves összevetésben növekedett a nem pénzügyi vállalatok által felvett hitelek állománya, azonban Románia, Horvátország és Szlovénia hitelállománya csökkent, a hitel dinamikája lassult ugyanezen időszakban.

Az MNB 2016 januárjában elindította a Növekedéstámogató Programot (NTP), ami a bankok piaci hitelezéshez való visszatérését segíti elő a Növekedési Hitelprogram (NHP) fokozatos kivezetésével és a pozitív ösztönzést jelentő új Piaci Hitelprogram (PHP) meghirdetésével. A PHP keretében a hitelösztönzés fő eszközévé a hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsereügylet (HIRS)² vált, ezen felül kiegészítő eszközként a preferenciális betéti lehetőség áll még rendelkezésre a jövőben. A bankok vállalják, hogy a HIRS-igénybevétel negyedének megfelelő mértékben növelik a kkv-hitelezési aktivitásukat az ügyletek futamideje alatt.

Az elmúlt három évet figyelembe véve megállapítható, hogy a nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya 2013 szeptemberétől fokozatosan esett. Bár a hitelállomány csökkenése 2016 első negyedévében megállt és ezután 1,1 százalékkal nőtt, ugyanakkor az aktuális negyedévben ismét mérséklődés következett be 5995,2 milliárd forintról 5903,6 milliárd forintra.

Az említett hitelállomány több mint felét (55,9 százalék) kitevő forinthitelek 3,7 százalékkal 3297,9 milliárd forintra emelkedtek, a devizahitelek 15 százalékkal tovább csökkentek 2605,7 milliárd forintra 2015 második negyedévéhez képest. Makroszinten a hitelállományból a rövid lejáratú hitelek értéke 2,1 százalékkal, 1689,0 milliárd forintról 1653,3 milliárd forintra csökkent az aktuális negyedévben. A hosszú lejáratú hitelállomány ugyanezen időszakhoz képest 6,7 százalékkal lett kevesebb, értéke 4250,3 milliárd forintot tett ki.

Az egyéni gazdaságok hitelállománya az agrárgazdaságban nőtt az előző negyedévhez képest. A társas vállalkozásoknál a mezőgazdasággal foglalkozók hitelállománya csökkent, az élelmiszer-ipari vállalkozásoké emelkedett 2016 második negyedévében.

A lízingszövetség adatai szerint a finanszírozott összeg 235 milliárd forint volt 2016 első félévében, ami 4 százalékkal magasabb az előző év ugyanezen időszakához képest. A termelőeszközök és a gépek finanszírozása is 7-7 százalékkal bővült. A finanszírozott összeg csaknem negyede az NHP-hez kötődött (55 milliárd forint), 7 milliárd forintot pedig az exportcélú lízingfinanszírozást elősegítő Exim-program keretében helyeztek ki. A mezőgazdasági cégekhez összességében 30 milliárd forintot lízingeltek az első hat hónapban, elsősorban termelőeszközök beszerzésére.

Az NHP III. szakaszában részt vevő hitelintézetek 154,2 milliárd forint összegű szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé 2016. január 1. és július 29. között. A közel 7 ezer ügylethez (6721) 5116 vállalkozás kapcsolódott. A szerződéskötések 64 százaléka új beruházási hitel, 36 százaléka pedig új lízingügylet volt.³

Figyelemre méltó, hogy az NHP keretén belül felvehető hitelek közel kétharmada a mezőgazdaságból, a kereskedelemből, a javítás és a feldolgozóiparból származott.

² A HIRS a bankok kkv-hitelezéséből adódó kamatkockázatának 1-3 éves futamidőn való kezelésével támogatja a hitelezési aktivitást, a preferenciális betéti lehetőség pedig a bankok likviditáskezelését segíti elő, ezáltal

ugyancsak ösztönözve a hitelezést. A HIRS keretösszege 1000 milliárd forint.

³ A harmadik szakaszban kizárólag ilyen típusú finanszírozásra van lehetőség, forgóeszköz-finanszírozás és hitelkiváltás nincs.

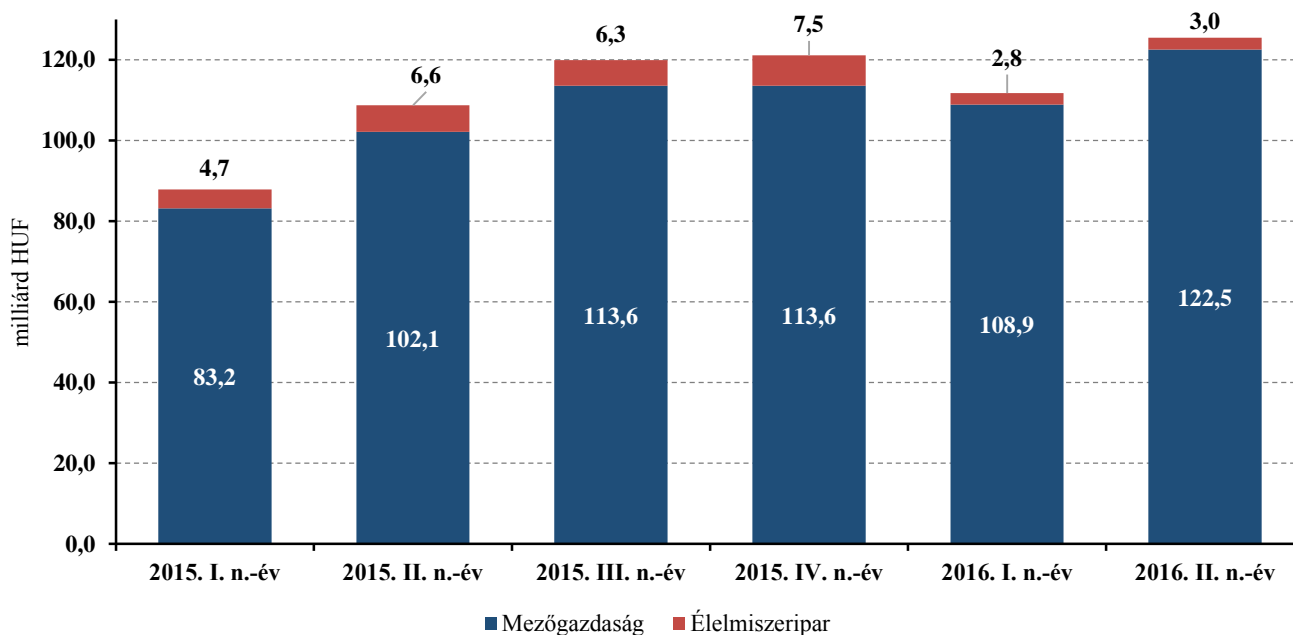
Az egyéni gazdaságok hitelállománya

A mezőgazdasági és élelmiszer-ipari egyéni gazdaságok/vállalkozások teljes hitelállománya az előző negyedévhez képest 12,3 százalékkal 125,5 milliárd forintra emelkedett 2016 második negyedévében, ebből 16,0 milliárd forintot az egyéb be nem sorolt hitelek (lombardhitelek, szabad felhasználású, jelzálog-, személyi hitelek stb.) adtak. A teljes hitelállományból 97,6 százalékot a mezőgazdasági, 2,4 százalékot az élelmiszer-ipari szakágazatok képviselték az aktuális negyedévben. Figyelemre méltó, hogy a mezőgazdaság egyéni gazdaságainak hitelállománya 13,6 milliárd fo-

rinttal nőtt az előző negyedévhez képest, valószínűsíthető, hogy a földhitelprogramhoz és NHP-hoz kapcsolódó hitelfelvételek jelentkeztek a 2016 második negyedévi értékekben. Az élelmiszeripar egyéni gazdaságainál az előző negyedévi 2,8 milliárd forintra közel 3,0 milliárd forintra nőtt a hitelállomány értéke (4. ábra).

A mezőgazdaság egyéni gazdaságainál a hitelállomány bővülését elsősorban a Növekedési Hitelprogram III. szakaszában felvehető hitelek (beruházási hitel), az MFB földhitelprogram, az Agrár Széchenyi Kártya folyószámlahitel, a Piaci Hitelprogram, valamint az alacsony vállalati kamatláb ösztönözte. A hitelállomány növekedésének több mint kétharmadát a piaci hitelek tették ki.

4. ábra: Az egyéni gazdaságok hitelállománya 2015–2016 második negyedéve között

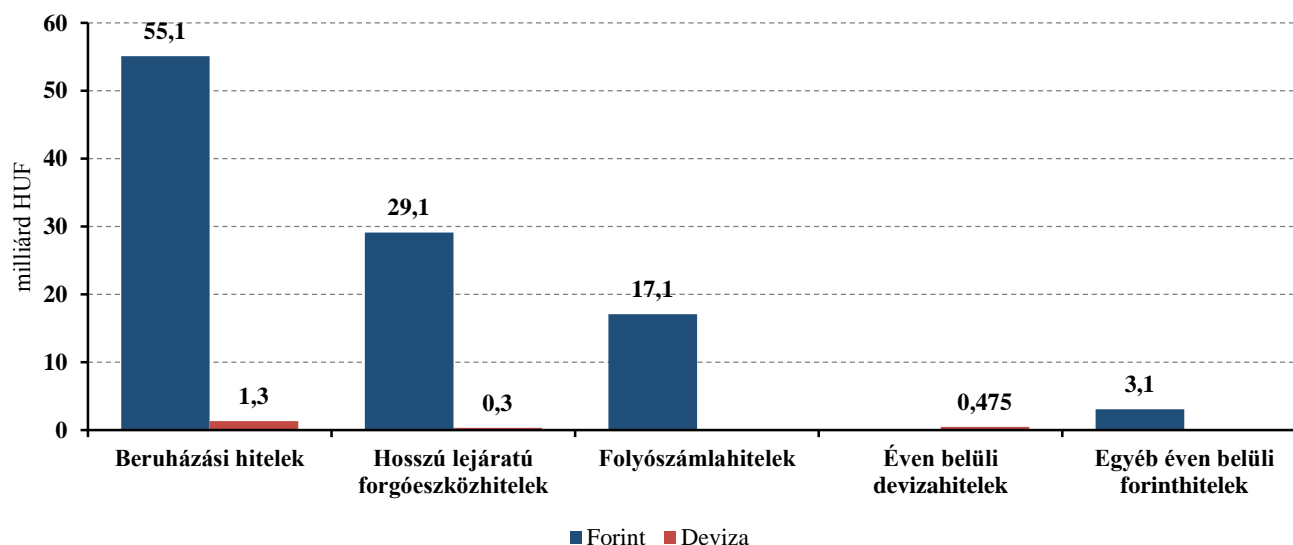
Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságok hiteleinek értéke 108,9 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedévben, azaz 12,5 százalékkal haladta meg az előző év második negyedévi értékét. A bővülés elsősorban a beruházási és az éven belüli hitelek növekedésének tulajdonítható. Az előző negyedévhez viszonyítva a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek állománya 6,5 milliárd forinttal, a forint folyószámlahitelek állománya 2,8 milliárd

forinttal növekedett.

A teljes hitelállományból a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszköz hitelek értéke összesen 70,1 százalékot (85,9 milliárd forint) jelentett (5. ábra). A kedvezményes hitelprogramokhoz nem kötődő (piaci) hitelállománya a teljes hitelösszeg 50,6 százalékát tette ki az aktuális negyedévben.

5. ábra: A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2016 II. negyedévében

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságon belül a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó gazdaságok hitelállománya 67,8 milliárd forintról 13,8 milliárd forinttal nőtt, így 81,6 milliárd forint volt az aktuális negyedévben. Ez a mezőgazdasági egyéni ágazati hitelállomány 66,6 százalékát adta (11. táblázat). Az állattenyésztési és az egyéb szakágazatok által felvett hitelek 1,7 milliárd forinttal csök-

kentek, így a 32,5 milliárd forintnyi értékű hitelállománya a teljes mezőgazdasági egyéni hitelek 26,6 százalékát képviselte. Az egyes szakágazatok közül a sertés-tenyésztéssel foglalkozók által felvett beruházási hitelállomány értéke több mint 7 százalékkal (7,2 százalék) csökkent 2016 első negyedévéhez képest, a kertészeti ágazatban 1,5 milliárd forintnyi emelkedést könyvelhettek el.

11. táblázat: A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban, 2016 II. negyedévében

Szakágazat	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Éven belüli hitelek	Összes
Szántóföldi növénytermesztés	38,71	20,35	10,87	2,02	81,6
Állattenyésztés	7,76	4,35	2,82	0,53	17,1
ebből					
<i>baromfi</i>	1,85	1,40	1,03	0,17	4,9
<i>sertés</i>	1,70	0,78	0,51	0,09	3,3
<i>szarvasmarha</i>	2,53	1,51	0,72	0,15	5,4
Kertészet	3,97	1,87	1,27	0,22	8,4
Egyéb	5,97	2,87	2,12	0,77	15,5
Összesen	56,42	29,44	17,08	3,54	122,5

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságban újonnan folyósított hitelállomány értéke 19,2 milliárd forint volt, ebből a piaci hitelek állománya több mint 50 százalékot (58,1 százalék), azaz 11,2 milliárd forintot tett ki. A legtöbb új hitelt továbbra is a szántóföldi növénytermesztő egyéni gazdaságok vették fel 14,1 milliárd forint értékben, amelyből a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 3,9 milliárd forintot, a beruházási hitelek 4,0 milliárd forintot, azaz

együttesen 40,7 százalékot képviseltek a teljes mezőgazdasági hitelállományból az aktuális negyedévben. A kertészeti ágazat egyéni gazdaságainál a beruházási hitelek állománya 0,2 milliárd forintról 0,3 milliárd forintra nőtt az előző negyedévi értékhez képest (12. táblázat). Megjegyzendő, hogy az újonnan folyósított beruházási hitelállomány minden szakágazat esetében jelentősen emelkedett az egyelőre korábbi időszakhoz viszonyítva, ami az NHP népszerűségének is köszönhető.

12. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok újonnan folyósított hitelállománya 2016 II. negyedévében, kiemelt hitelcélak szerint**

Szakágazat	Forinthitelek				Devizahitelek összesen	Egyéb forinthitelek	Összesen
	beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyósítási hitelek	éven belüli hitelek			
Szántóföldi növénytermesztés	3,97	3,86	2,35	0,85	0,02	3,02	14,06
Állattenyésztés	0,31	0,64	0,52	0,19	–	0,34	2,00
ebből							
<i>baromfi</i>	0,05	0,03	0,20	0,03	–	0,03	0,34
<i>sertés</i>	0,05	0,07	0,05	0,03	–	0,03	0,23
<i>szarvasmarha</i>	0,12	0,35	0,15	0,07	–	0,16	0,84
Kertészet	0,28	0,27	0,43	0,10	–	0,17	1,25
Egyéb	0,30	0,37	0,47	0,14	–	0,66	1,93
Összesen	4,86	5,14	3,76	1,28	0,02	4,19	19,24

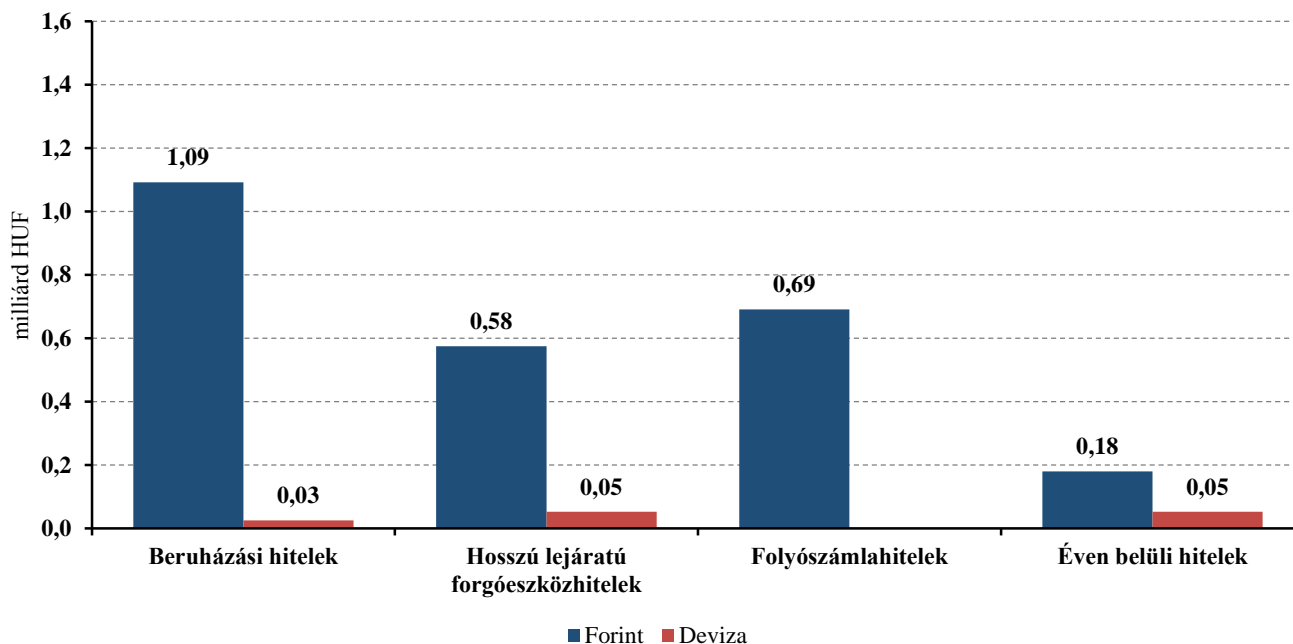
milliárd HUF

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak teljes hitelállománya, az előző negyedévhez képest 200,0 millió forinttal növe 3,0 milliárd forint volt 2016 második negyedévében. A teljes élelmiszer-ipari egyéni hitelállomány 3,0 milliárd forintnyi értékéből a piaci hitelállomány 1,5 milliárd forintot képviselt. Az ágazatban a teljes hitelállomány 36,7 százalékát a forintalapú beruházási hitelek (1,1 milliárd forint) és a forint

folyósítási hitelek (23,2 százalék) jelentették (6. ábra). Az élelmiszeripari ágazat egyéni gazdaságainál a devizaalapú hitelek, több mint kétszer nagyobb arányban vannak jelen, azaz a teljes ágazati hitelállomány 4,3 százaléka (0,1 milliárd forint) devizaalapú hitel volt az aktuális negyedévben, szemben a mezőgazdasággal, ahol ugyanezen hitelek az állomány mindössze 2,0 százalékát jelentették.

6. ábra: Az élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2016 II. negyedévében

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozások hitelállománya

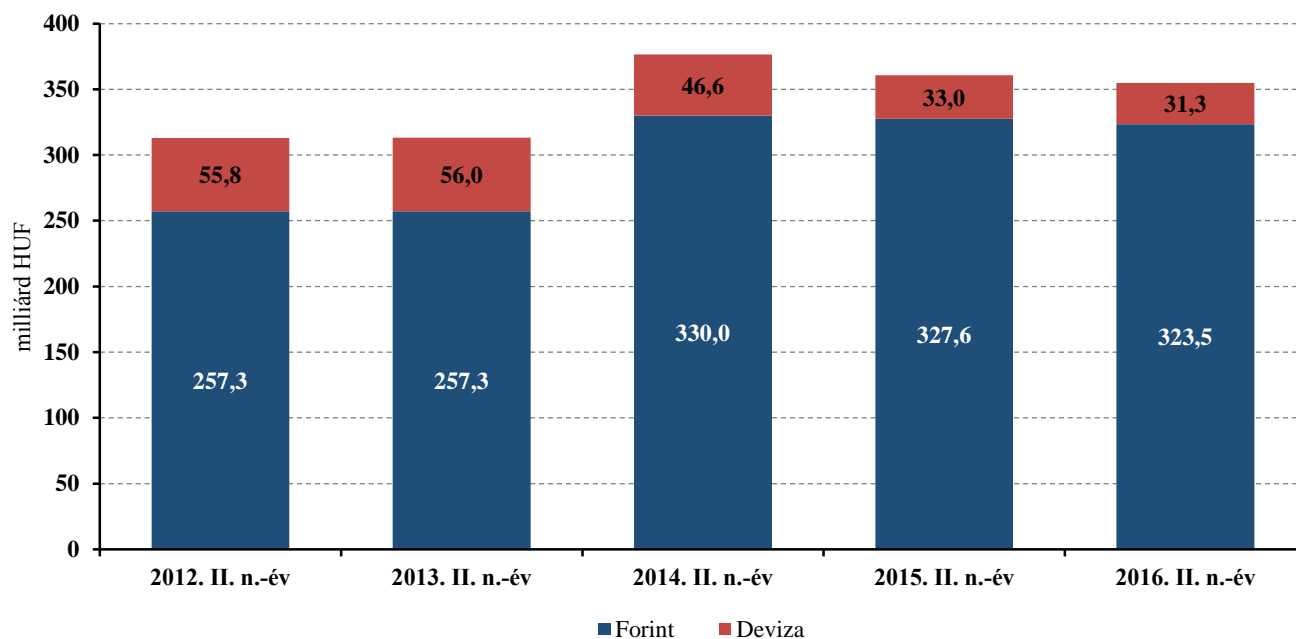
A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya mérsékelten csökkent (–1,6 százalék), az élelmiszeripari társas vállalkozásoké 7,2 százalékkal nőtt 2015 második negyedévéhez képest.

A nemzetgazdasági hitelállományból (5903,6 milliárd forint) a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 354,8 milliárd forintot, az élelmiszeripari társas vállalkozásoké 377,4 milliárd forintot jelentett,

azaz 6,0-6,4 százalékban részesedtek, ami azt jelenti, hogy a két ágazat részaránya kissé emelkedett, és együttesen a teljes hitelállomány 12,4 százalékát (732,3 milliárd forint) tette ki.

A mezőgazdasági társas vállalkozások forinthitelei részaránya továbbra is 90 százalék feletti (91,2 százalék) részesedéssel bírt a devizahitelekkel szemben 2016 második negyedévében (7. ábra). A forinthitelek értéke 1,2 százalékkal 323,5 milliárd forintra, a devizahitelek összege 5,1 százalékkal 31,3 milliárd forintra csökkent.

7. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

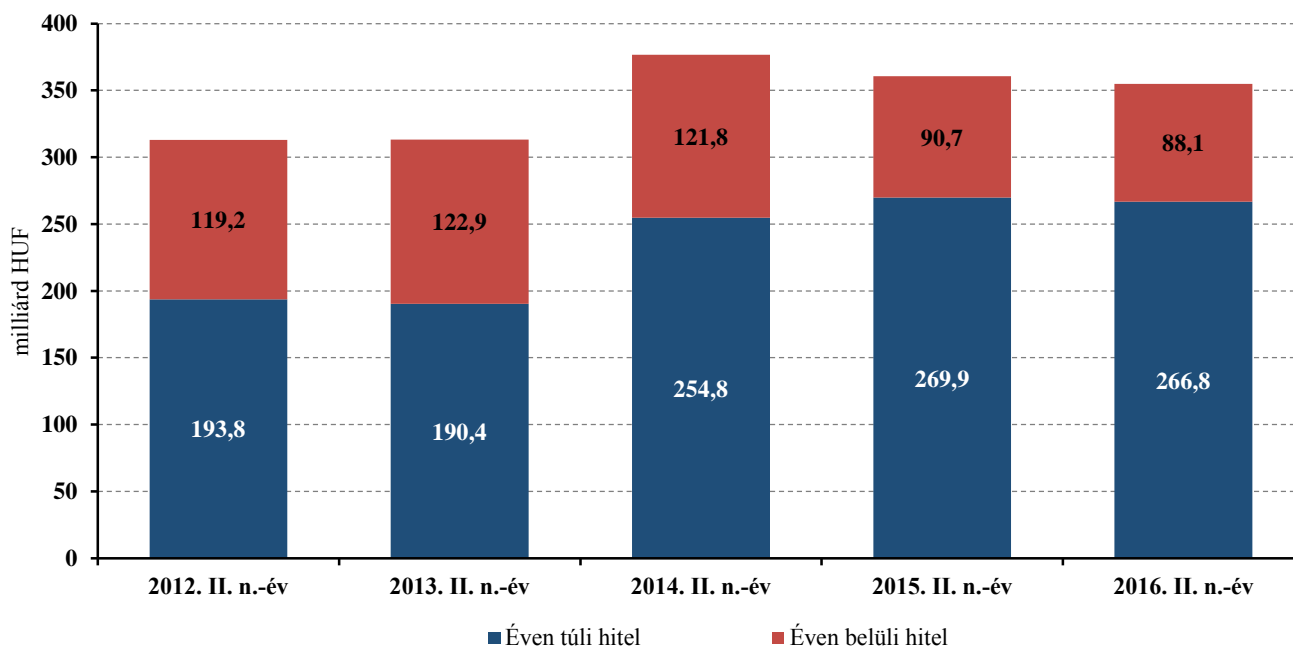

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainál a teljes hitelállomány 75,2 százalékát kitevő éven túli hitelek állománya bár alig változott az előző év azonos időszakához képest, mégis tendenciáját nézve megállapítható, hogy részaránya az összes hitelben fokozatosan nőtt. Az állomány értéke a kedvezményes hitelkonstrukcióknak köszönhetően 37,7 százalékkal ha-

ladta meg az öt évvel ezelőtti értéket (193,8 milliárd forint). Az éven belüli hitelek állományának 88,1 milliárd forintnyi értéke viszont 2016 második negyedévében továbbra is az elmúlt öt év legalacsonyabb hitelösszegének felelt meg. Mindez vélhetően annak köszönhető, hogy a forgóeszközhitelek egyre inkább éven túli (1-3 éves) futamidejűek, amelyhez az NHP is nagyban hozzájárult (8. ábra).

8. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratil idő szerint

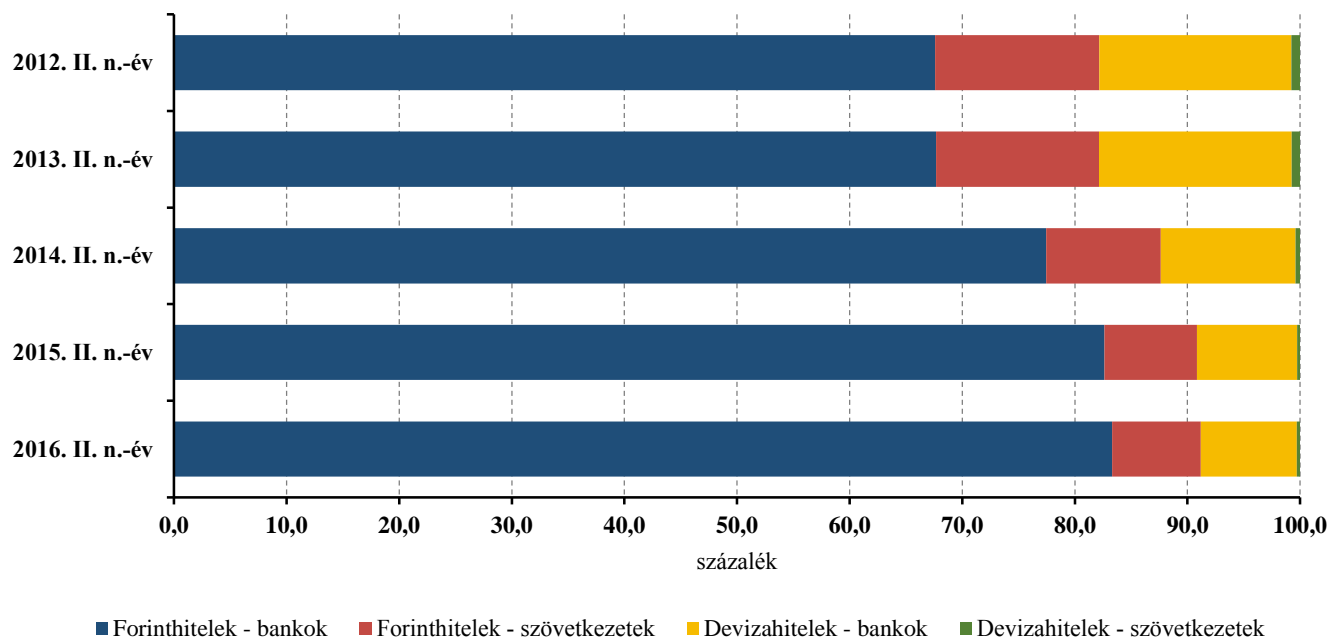

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A bankok, szakosított hitelintézetek és a külföldi hitelintézetek által nyújtott hitelek (továbbiakban: banki hitelek) részaránya továbbra is magasabb a szövetkezeti hitelállománynál, ennek megfelelően a banki hitelek 91,8 százalékát adták a mezőgazdaság hitelállományának, ami 1,3 százalékponttal kisebb az öt évvel ezelőtti arányszámnál.

A banki hitelek értéke 1,2 százalékkal 325,9 milliárd forintra csökkent, a szövetkezeti hitelállomány 5,4 százalékkal 28,9 milliárd forintra mérséklődött 2015 második negyedévéhez viszonyítva (9. ábra). A mezőgazdasági hitelállomány mérséklődését elsősorban a banki forint- és devizaalapú hitelek értékének csökkenése eredményezte.

9. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozások hitelállományáról a Földművelésügyi Minisztérium is végez adatgyűjtést 2016 áprilisa óta. Ennek lényege, hogy az agrárfinanszírozásban meghatározó pénzügyintézetek részletesebb, hitelcél, al- és szakágazati, valamint gazdálkodási forma szerinti részletezettségű adatokat bocsátanak rendelkezésre. Az adatok több mint 90 százalékos reprezentativitással bírnak az MNB adataihoz képest.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományán belül a szántóföldi növénytermesztéssel és az állattenyésztéssel foglalkozók a mezőgazdasági hitelállomány 73,7 százalékát tették ki. Az ágazatban elsősorban a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek domináltak, ezek a 334,8 milliárd forintnyi hitelösszegből 68,3 százalékot jelentettek. Forrásalapon

a forintalapú hitelek részesedése 92,3 százalék, a devizaalapúaké 7,7 százalék volt. A piaci hitelek értéke meghaladta a 150 milliárd forintot (153,8 milliárd forint), ami a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának 45,9 százalékát adta (13. táblázat).

Az újonnan folyósított hitelállomány a mezőgazdaság társas vállalkozásainál 31,2 milliárd forint volt, ami több mint 60 százalékkal múlta felül az előző negyedévben folyósított hitelértéket. A hitelek legnagyobb része a szántóföldi növénytermesztőkhöz (53,8 százalék) és az állattenyésztőkhöz (26,7 százalék) került. A teljes mezőgazdasági hitelösszegből a piaci hitel értéke 61,3 százalékot, azaz 19,1 milliárd forintot tett ki.

13. táblázat: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban, 2016 II. negyedévében

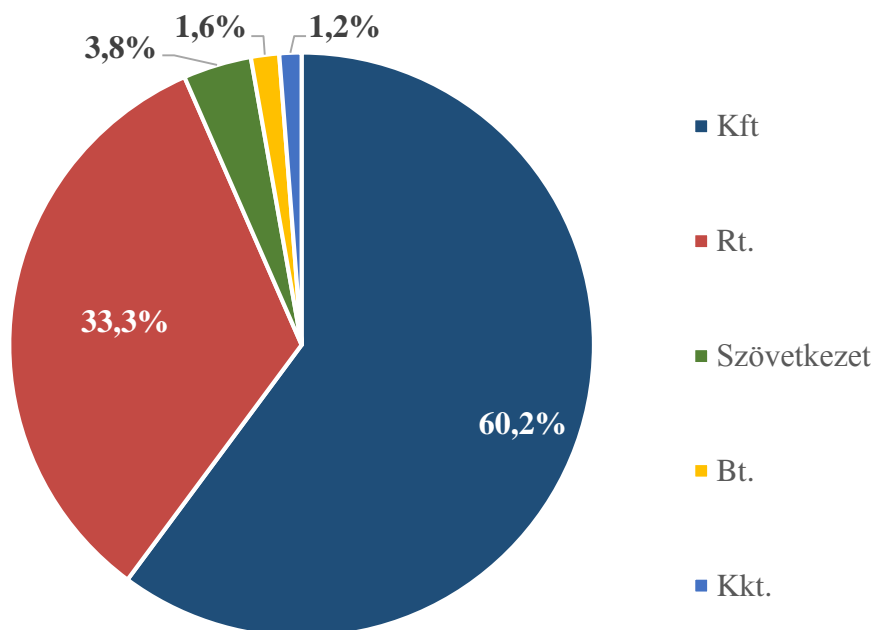
Szakágazat	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú for- gőszközhitelek	Folyószámlahitelek	Éven belüli hitelek	Összesen
Szántóföldi növény- termesztés	50,3	42,0	10,8	10,9	130,2
Állattenyésztés	49,6	36,1	7,4	15,0	116,6
ebből					
<i>baromfi</i>	17,2	7,5	2,0	4,6	33,8
<i>sertés</i>	12,4	12,0	2,6	5,9	35,6
<i>szarvasmarha</i>	17,5	14,1	2,3	4,4	41,0
Kertészet	5,8	2,6	0,8	0,4	11,0
Egyéb	22,0	20,3	5,3	25,7	77,0
Összesen	127,7	101,1	24,3	52,0	334,8

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve megállapítható, hogy a hitelek túlnyomó többsége (93,4 százalék) kft.-khez és rt.-khez került 2016 második negyedévében. A szövetkezők részesedése 12,6

milliárd forint volt, a bt.-k és kkt.-k által felvett hitelek összességében 2,8 százalékot jelentettek a teljes hitelállományból (10. ábra).

10. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási forma szerint 2016 II. negyedévében

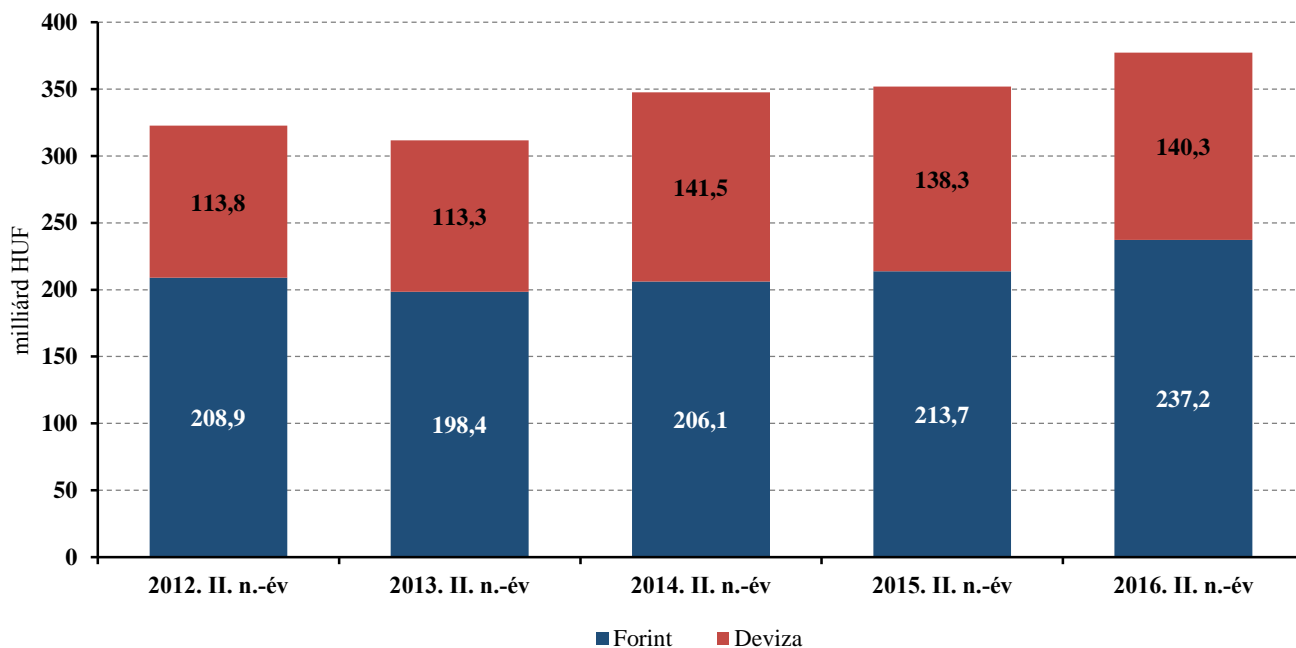

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának nagysága továbbra is jelentősen meghaladta a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományát, így a 2013 és 2014-ben meglévő 1-30 milliárd forint közötti különbség megfordult az élelmiszeripar javára. A hitelállomány 377,4 milliárd forint volt 2016

második negyedévben, azaz 7,2 százalékkal bővült az előző év ugyanezen időszakához viszonyítva. A forintalapú hitelek 11,0 százalékkal 237,2 milliárd forintra nőttek, a devizahitelek értéke 1,4 százalékkal 140,3 milliárd forintra emelkedett az előző év második negyedévéhez képest (11. ábra).

11. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

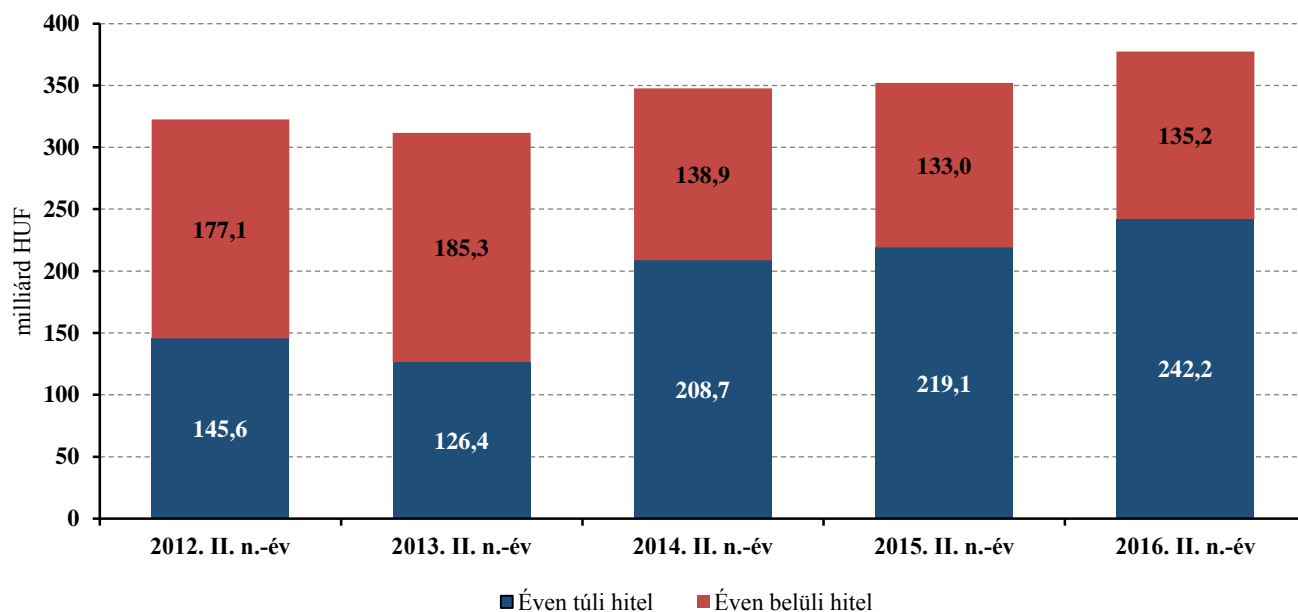

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kedvezően változott a hitelszerkezet és tovább erősödött a bankok bizalma az élelmiszeripari vállalkozások felé, mivel a társas vállalkozások éven túli hiteleinek értéke 10,6 százalékkal, 219,1 milliárd forintról

242,2 milliárd forintra nőtt az előző év ugyanezen értékéhez képest. Az éven belüli hitelek 1,7 százalékkal haladták meg a 2015 második negyedévi értékeket, azaz 135,2 milliárd forintra emelkedtek (12. ábra).

12. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratí idő szerint

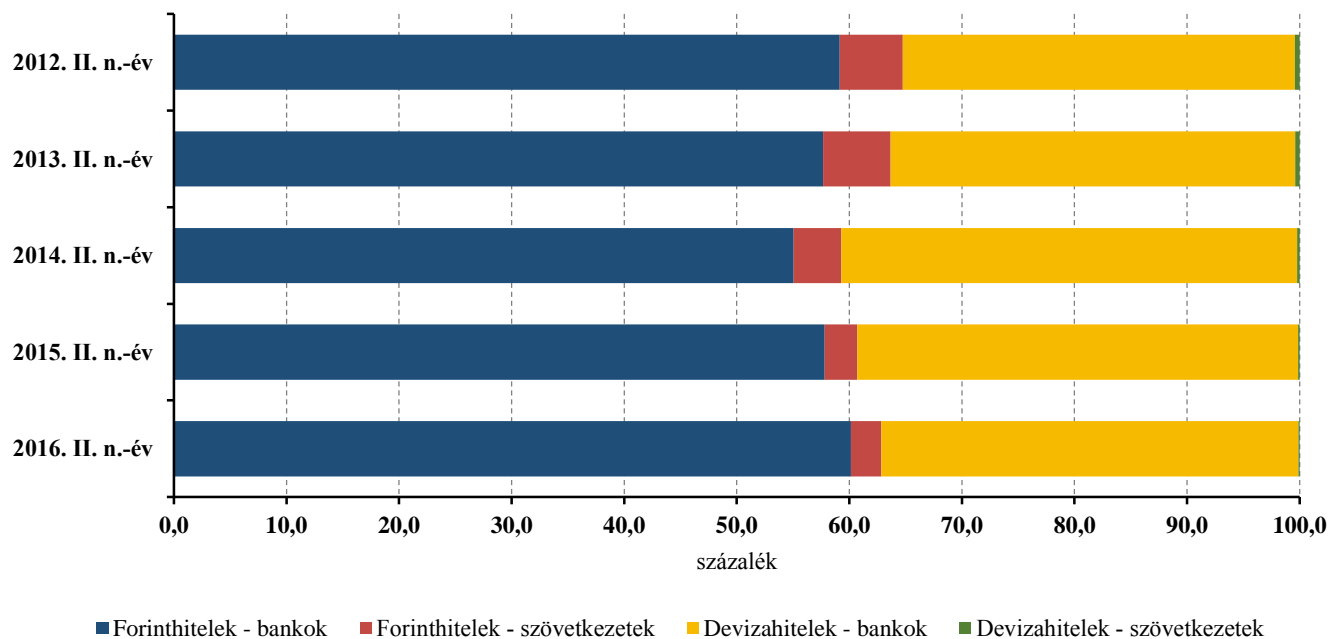

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari ágazatban a banki hitelek részaránya öt év alatt 97,2 százalékra emelkedett, a szövetkezeti hitelállomány ugyanezen időszakban 6,0 százalékról 2,8 százalékra esett a teljes hitelállományon belül.

A banki hitelállomány értéke az előző év második negyedévéhez képest 7,4 százalékkal 366,9 milliárd forintra nőtt, a szövetkezeti hitelállomány 0,3 százalékkal 10,6 milliárd forintra csökkent (13. ábra).

13. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás és hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hiteleinek lejárat szerinti megoszlása jóval kiegyensúlyozottabb képet mutat, mint a mezőgazdasági társas vállalkozásoké. Elsősorban az éven túli hitelek dominanciája jellemző (48,9 százalék), ugyanakkor az éven belüli hitelek is jelentős részt (33,2 százalék) képviseltek a

364,1 milliárd forintnyi élelmiszeripari hitelállományból 2016 második negyedévében. A piaci hitelek 219,1 milliárd forintot tettek ki, ami a teljes hitelállomány 60,2 százalékát adta (14. táblázat).

14. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban, 2016 II. negyedévében**

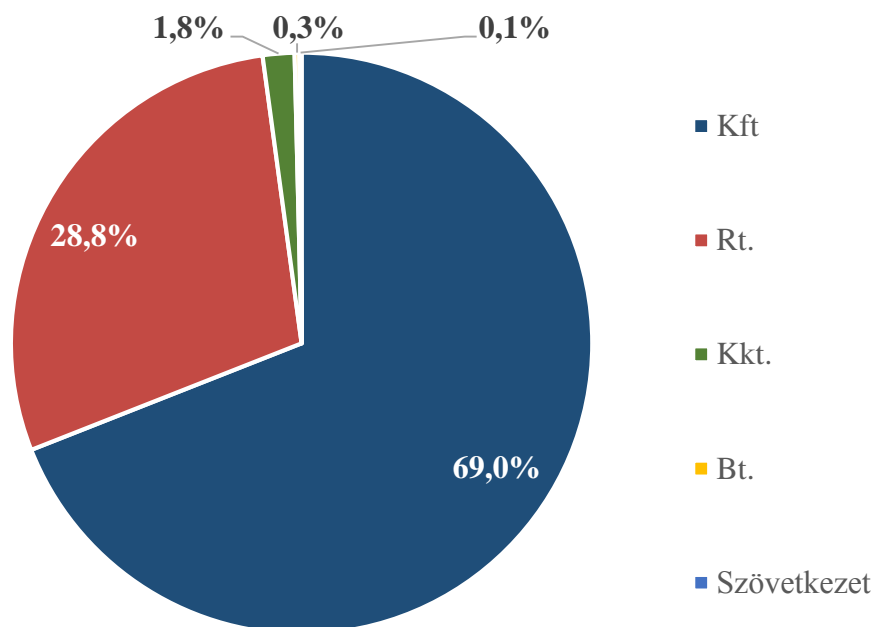
milliárd HUF					
Szakágazat	Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Éven belüli hitelek	Összesen
Húsfeldolgozás, tartósítás	35,3	10,1	2,0	5,9	55,8
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	9,3	7,1	1,6	3,7	23,9
Hús-, baromfihús készítmény gyártása	2,0	1,0	0,7	0,5	19,1
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	0,7	0,1	0,3	1,9	4,0
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, tartósítás	7,9	15,1	2,7	13,1	44,5
Olaj gyártása	0,1	0,1	5,9	9,5	17,2
Tejtermék gyártása	5,1	4,2	2,4	5,0	25,0
Malomipari termék gyártása	2,9	5,9	9,8	6,8	28,1
Kenyér, friss pékáru gyártása	4,0	2,1	2,2	2,6	12,6
Tésztafélék gyártása	2,9	0,3	0,7	0,1	5,0
Tartósított lisztesáru gyártása	4,2	0,6	0,2	0,3	5,7
Haszonállat-eledel gyártása	4,3	5,0	0,5	7,8	19,9
Hobbiállat-eledel gyártása	3,2	0,4	0,0	2,2	11,4
Összesen	82,0	52,1	29,0	59,5	364,1

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A legnagyobb hitelállománnyal (15,3 százalékos részesedés) a húsfeldolgozással és -tartósítással foglalkozó vállalkozások rendelkeztek, amelynek nagy részét beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel formájában vették fel. Az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozással és tartósítással foglalkozó szakágazat 44,5 milliárd forinttal (12,2 százalék), a tejtermék és malomipari termék gyártására, továbbá a baromfihús-feldolgozására és -tartósítására szakosodott ágazatok 21,2 százalékos részesedéssel bírtak a teljes hitelállományból. Figyelemre méltó, hogy a takarmány gyár-

tásán belüli két szakágazat (haszon- és hobbiállateledel-gyártás) által felvett hitelek is előkelő helyen (8,6 százalék) szerepeltek a teljes hitelállományon belül (15. táblázat).

14. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási formák szerint, 2016 II. negyedévében

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a kft.-k és rt.-k hitelállománya a legjelentősebb, részesedésük közel 100 százalék volt (97,8 százalék) 2016 második negyedévében. Legkisebb hitelállománnyal a szövetkezetek és bt.-k rendelkeztek, hitelfelvevő képességüket a kedvezményes élelmiszeripari hitelprogramok erősíthetik jövőben (14. ábra).

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitörési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű szektornak olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, másrészt hosszú távú forgótőkét biztosítson a tőkehiányos ágazatnak. A Földművelésügyi Minisztérium (FM) az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészít. E kedvezményes eszköztárra támaszkodva a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhetnek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram;
- az MNB által 2015. március 16-án elindított Növekedési Hitelprogram+;
- az MNB által 2016. januárban elindított Növekedéstámogató Program (lásd részletesen az NHP Hitelprogramon belüli fejezet); döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok.

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a feltételrendszerben meghatározott célra, továbbá az

MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forinthitelre devizakamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfolyamgarancia-megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt.⁴ az elmúlt években számos hitelprogramot indított, amelyekből közvetlenül vagy közvetítőkön keresztül részesültek a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások is. Az egyes programokat az MFB Zrt. a Földművelésügyi Minisztériummal együtt dolgozta ki.

A már lezárt programok folytatásaként 2015-ben három új kedvezményes agrárhitelprogramot indított az MFB Zrt. A 2015 februárjában elindított forgóeszköz-hitelprogramok keretében a hitelek kamatához az FM 60 százalékos, de legfeljebb évi 4 százalékpontos kamattámogatást biztosít. A korábban indított és 2015. december 31-ével lezárt MFB forgóeszköz-hitelprogramok – törlesztés alatt álló hiteleihez kapcsolódó – eredeti 50 százalékos kamattámogatása egy 2015. augusztusi módosításnak köszönhetően szintén fel-emelésre került 60 százalékra.

A 6 milliárd forint keretösszegű (amelyből 4 milliárd forint a nagy- és középvállalatok, 2 milliárd forint a kis- és mikro-vállalkozások számára elkülönítve) **MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020** az élelmiszeripari vállalkozások – maximum 6 éves lejáratú – forgóeszköz-finanszírozása által segíti elő az élelmiszeripar versenyképességét. Felhasználható forgóeszközhitel kiváltására is. A vállalkozások által felvett hitel összege 50-500 millió forint között lehet, aminek éves kamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalékos hitelintézeti kamatfelár (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata 2015. október 1-jén 2,18 százalékos volt).

Az **MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020** 8 milliárd forint keretösszegű, 2-7 éves futamidejű forgóeszközhitelt (forgóeszköz beszerzésére) biztosít a zöldség- és gyümölcsstermék-pályán működő termelői szervezeteknek és előzetesen elismert zöldség-, gyümölcsstermelői csoportoknak, az egyéb mezőgazdasági

⁴ Az elmúlt években a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumhoz

kapcsolódva) bővebb információ a Pénzügyi Hírlevél korábbi számaiban található.

és erdészeti termékpályán működő, minősített elismeréssel rendelkező termelői csoportoknak. A felvett hitel összege 50-250 millió forint lehet, aminek kamata 3 havi EURIBOR + RKAF⁵ + legfeljebb 3 százalék/év (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata 2015. október 1-jén 1,98 százalék volt).

A 15 milliárd forintos keretösszegű **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020** a mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával, halgazdálkodással foglalkozó vállalkozások, továbbá a baromfi, nyúl, sertés és szarvasmarha állattenyésztési ágazatban tevékenykedő termeltetők számára nyújt maximum 6 éves futamidejű hitelt. A hitel összege 1-50 millió forint (termeltetők esetében maximum 500 millió forint) lehet, aminek hitelkamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalék/év (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata 2015. október 1-jén 2,18 százalék volt).

Az eddig is működő hitelprogramok újbóli meghirdetése a keretösszegek megemelésén túl az új uniós állami támogatási szabályokkal való összhang megteremtése érdekében vált szükségessé.

Az **MFB-NHP Földvásárlási Hitelprogram célja**, hogy segítse az árverés útján értékesített állami

tulajdonú földek megvásárlását. A hitelszerződés megkötésére 2016. december 31-ig van lehetőség. A hitelkeret összege 150 milliárd forint, amit a kormány február végén megemelt, így az éven túli lejáratú forintalapú beruházási hitel összege 250 milliárd forintra nőtt. A felvehető hitel összege minimum 3, a maximális hitelérték pedig a 300 millió forintot nem haladhatja meg (ügyfelenként sem). A hitel futamideje legfeljebb 20 év, 0–10 év között fix 1,95 százalék/év kamatozású.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazat vállalkozásaihoz kihelyezett kedvezményes hitelek állománya 2016. június 30-án 29,3 milliárd forintot tett ki. A társas vállalkozások a fennálló kedvezményes hitelek teljes összegéből 98,7 százalékkal részesedtek 2016 második negyedévében.

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok a teljes hitelállományból 52,8 százalékot, az állattenyésztéssel foglalkozók 17,3 százalékot, a kertészeti tevékenységet folytató vállalkozások 2,7 százalékot vettek igénybe (15. táblázat). Az egyéb szakágazati kategóriába tartozó vállalkozások részesedése továbbra is a második legnagyobb az ágazatok közül, azaz 27,2 százalék volt az aktuális negyedévben.

15. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya a mezőgazdaságban (2016. június 30.)**

	milliárd HUF				
Megnevezés	Szántó-földi	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok	0,05	0,00	0,02	0,00	0,07
Társas vállalkozások	7,40	0,38	2,43	3,79	14,01
ebből					
<i>Mikrovállalkozás</i>	<i>3,10</i>	<i>0,36</i>	<i>0,61</i>	<i>0,66</i>	<i>4,73</i>
<i>Kisvállalkozás</i>	<i>0,75</i>	<i>0,03</i>	<i>0,54</i>	<i>0,67</i>	<i>1,98</i>
<i>Középvállalkozás</i>	<i>1,76</i>	<i>0,00</i>	<i>1,28</i>	<i>0,46</i>	<i>3,50</i>
<i>Nagyvállalkozás</i>	<i>1,80</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>2,00</i>	<i>3,80</i>
<i>Nem besorolható*</i>	<i>0,04</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,07</i>	<i>0,11</i>
Összesen	7,50	0,38	2,45	3,86	14,19

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

⁵ Az RKFA az MFB refinanszírozási kamatfelára, amelynek mértéke évente változó.

Az élelmiszeripari vállalkozások fennálló kedvezményes hiteleinek értéke 15,1 milliárd forint volt 2016 második negyedévének végén. A hitelállományon belül a kis- és nagyvállalkozások hitelei bővültek, és a teljes

állomány több mint háromnegyedét adták (83,7 százalék). A középvállalkozások részesedése 11,6 százalék, a mikrovállalkozásoké 4,6 százalék volt. Az élelmiszeripari ágazat kedvezményes hitelállománya 1,1-szerese volt a mezőgazdasági ágazat fennálló kedvezményes kamatozású hitelállományának (16. táblázat).

16. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya az élelmiszeriparban (2016. június 30.)**

Megnevezés	Hitelek
Egyéni gazdaságok	0,00
Társas vállalkozások	15,10
ebből	
<i>Mikrovállalkozás</i>	<i>0,69</i>
<i>Kisvállalkozás</i>	<i>5,97</i>
<i>Középvállalkozás</i>	<i>1,75</i>
<i>Nagyvállalkozás</i>	<i>6,68</i>
<i>Nem besorolható*</i>	<i>0,01</i>
Összesen	15,11

milliárd HUF

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A Kiegészítő táblák között a 21. és 22. táblázat tartalmazza az MFB Zrt. különböző agráriumot célzó hitelprogramjai keretében kihelyezett állományok adatait,

amelyek közül kiemelhető az Új Magyarország (korábban Sikeres Magyarországért) Agrárfejlesztési Hitelprogram keretében nyújtott 28,7 milliárd forintos hitelállomány.

Kedvezményes EXIM konstrukciók

A Magyar Export-Import Bank Zrt. (Eximbank) és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) célja, hogy a magyar exportőrök számára hatékony finanszírozási és biztosítási konstrukciókat szolgáltatson. Az integrált keretek között működő bank és biztosító feladatát közös szervezetben és megjelenéssel, EXIM elnevezéssel végzi. Az EXIM arra törekszik, hogy lefedje az exporttevékenység teljes vertikumát, a beszerzéstől a termelésen át az értékesítési folyamat támogatásáig.

Az Eximbank export-előfinanszírozó termékeivel az exportteljesítést megelőző időszakra nyújt finanszírozást közvetlenül az exportőrök és beszállítók részére, illetve közvetett módon, hitelintézeteken keresztül refinanszírozási hitel formájában. Az exportutófinanszírozás az exportteljesítést követő időszakot jelenti, lehetőséget teremtve az exportőrnek, hogy a vevője részére halasztott fizetési feltételeket biztosíthasson, miközben a teljesítést követően azonnal hozzájut annak ellenértékéhez. A rövid lejáratú hitelek 6–24 hónap, a közép/hosszú lejáratú hitelek 2–5 év futamidejűek

Feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁶ előállító vállalkozások (exportőrök vagy közvetlen beszállítók) számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- Kedvezményes kamatozású rövid lejáratú (6–24 hónap) export-előfinanszírozó hitelek forgóeszköz-finanszírozásra;
- Kedvezményes közép/hosszú lejáratú (2–5 év) export-előfinanszírozó hitelek beruházásra és forgóeszköz-finanszírozásra;
- Kedvezményes kamatozású közép/hosszú lejáratú (2–5 év) vevőhitel a külföldi vevő meghittelezésére;
- Versenyképesség-növelő belföldi forgóeszköz-és beruházási hitel, melynek nem feltétele az export;

- Rövid, illetve közép/hosszú lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- Követelésvásárlás, Faktoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékessége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez; Nem feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁷ előállító vállalkozások számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- Kedvezményes kamatozású rövid lejáratú (6–24 hónap közötti futamidejű) export-előfinanszírozó hitelek forgóeszköz-finanszírozásra, exportőrök beszállítói, illetve olyan exportőrök számára, amelyek termelői, illetve integrátorként termeltetői tevékenységet végeznek;
- Rövid lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- Követelésvásárlás, Faktoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékessége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Az Eximbank által agrárvállalkozások részére nyújtott exportösztönző hitelek értéke 2016. június 30-án 102,2 milliárd forintot tett ki. A hitelállomány zöme (95,0 százaléka) az élelmiszeripari társas vállalkozások tevékenységét segítette, a fennmaradó 5,0 százaléka mezőgazdasági cégek működését szolgálta.

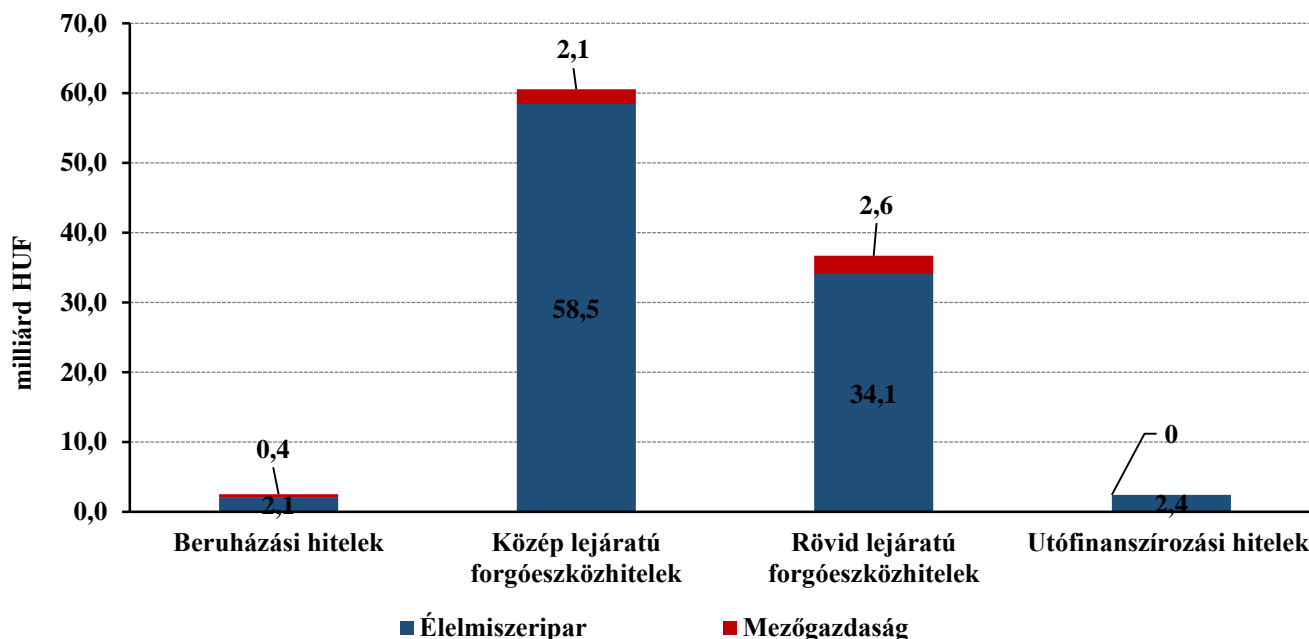
A fennálló hitelállomány szinte teljes egészében (97,6 százalékbán) export-előfinanszírozási hitel volt, az utófinanszírozási hitelek aránya mindössze 2,4 százalékot tett ki. Az előfinanszírozási hitelek esetében a forint forgóeszközhitel domináltak (95,1 százalék), a beruházási hitelek részesedése nem érte el a teljes állomány 3 százalékát (15. ábra). A közép- és rövid lejáratú forgóeszközhitel egymáshoz viszonyított aránya közelítette a kétharmad-egyharmadot.

⁶ Feldolgozott mezőgazdasági termék alatt a Vidékfejlesztési Minisztérium által készített listán szereplő termékeket kell érteni.

⁷ Feldolgozatlan mezőgazdasági terméket termelő tevékenységet és/vagy integrátorként termeltetői tevékenységet folytat valamilyen arányban az a vállalat, amelyik nyilatkozatban elismeri az

EXIM számára, hogy a megelőző lezárt üzleti évben valamekkora árbevételre tett szert a saját maga által megtermelt, feldolgozatlan mezőgazdasági termékek exportpiacon történő értékesítésével. Finanszírozás ezen összeg erejéig nyújtható.

15. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és ágazat szerint 2016. június 30-án

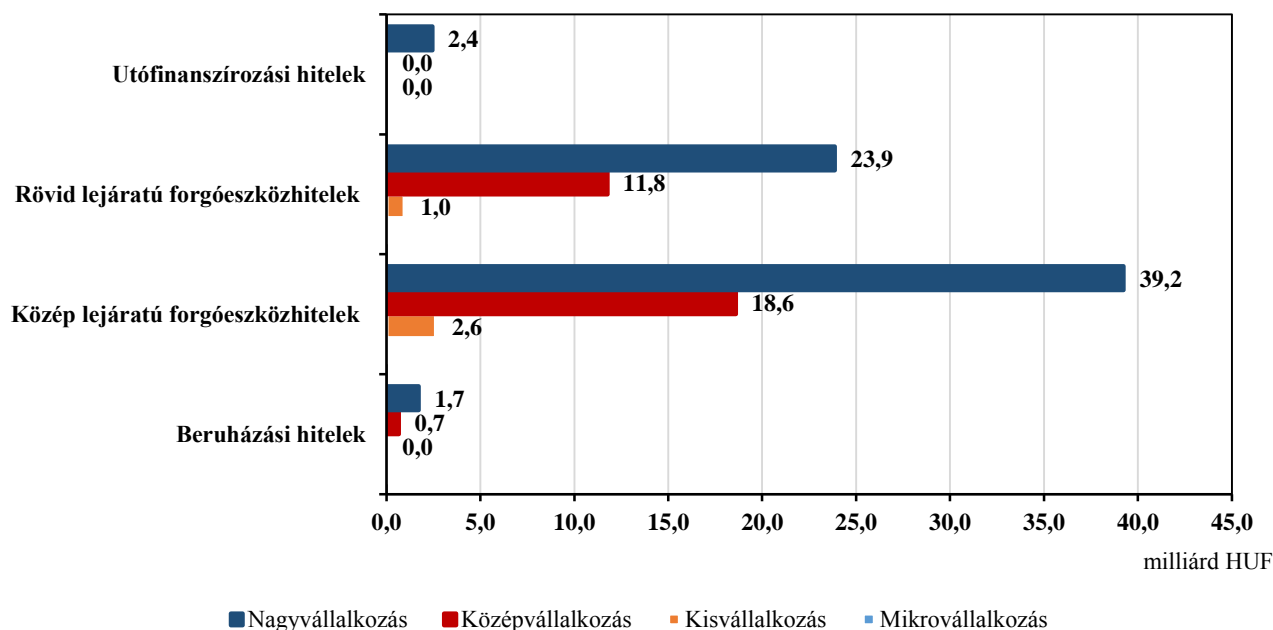

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az EXIM exportösztönző hiteleit elsősorban a nagy- és középvállalkozások vették igénybe (16. ábra). A nagyvállalkozások forgóeszközhitelén belül a középlejáratúak 39,2 milliárd forintot, a rövid lejáratúak 23,9 milliárd forintot jelentettek. A középvállalkozások

közép- és rövid lejáratú hitelállománya 30,4 százalékos részarányt képviselt a teljes állományból. A kisvállalkozások főként középlejáratú forgóeszközhitelt vettek fel, a mikrovállalkozások által igényelt hitelek nagysága alig érte el a 100 millió forintot.

16. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és méret szerint 2016. június 30-án

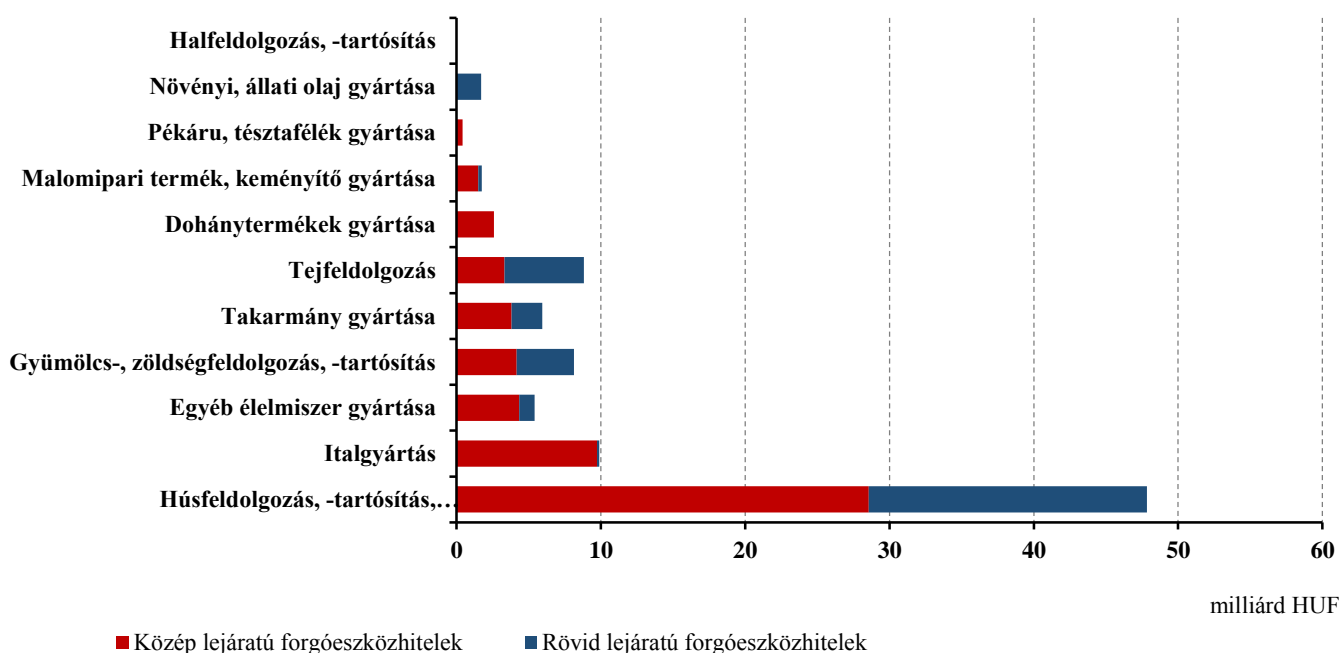

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az exportösztönző hitelek tekintetében a húsfeldolgozással foglalkozó alágazat érdemel kiemelt, valamint a gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás, a tejfeldolgozás, illetve az italgyártás, amely szegmensek az élelmiszeripar exportösztönző hitelek több mint 80 százalékát tudhatták magukénak. A többi al- és szakágazat részesedése együttesen mintegy 18 milliárd forintot jelentett. A húsfeldolgozás,

-tartósítás, húskészítmény gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitelből 48,7 százalékot képviselt. Azon belül is a középlejártú hitelek dominanciája volt megfigyelhető. A tejfeldolgozással foglalkozó üzemeknél szintén a forgóeszközhitel volt a népszerűbbek, ahol a rövid lejártú export-előfinanszírozási hitelek több mint másfélszer nagyobb arányban fordultak elő (17. ábra).

17. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya az élelmiszeriparban lejárat és szakágazatok szerint 2016 második negyedévében

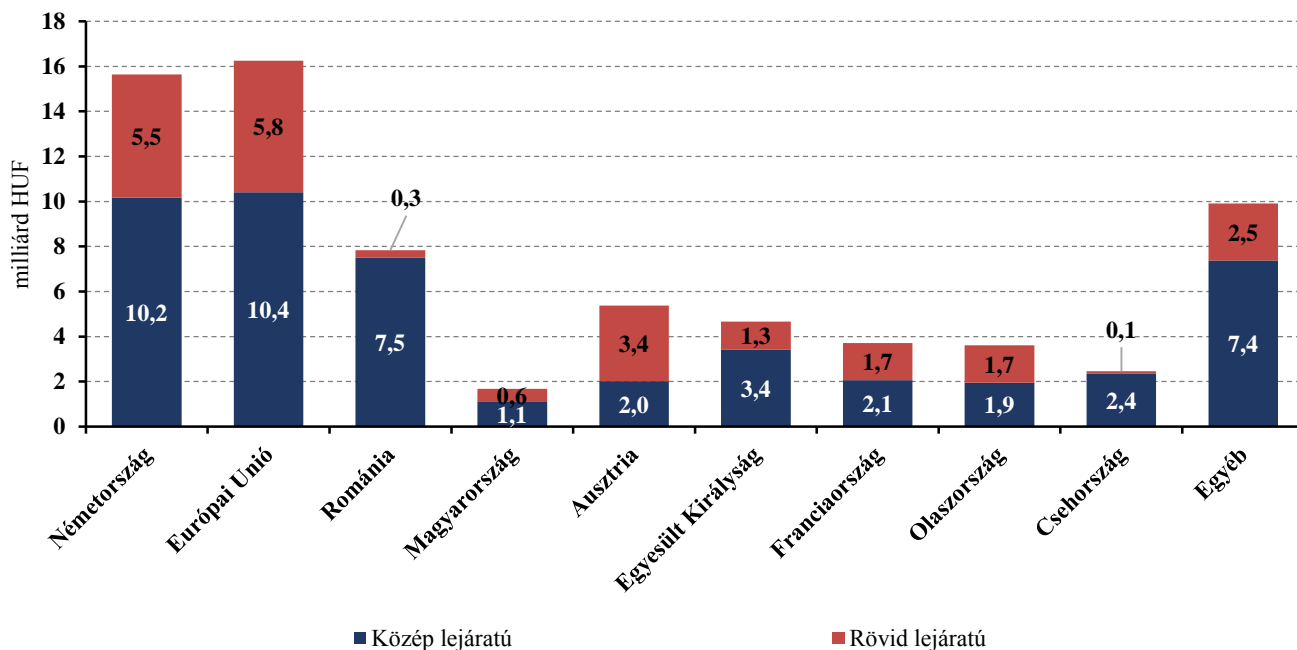

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A szóban forgó hitelek többsége az Európai Unióba irányuló exportot segítette (72,0 százalék), az unión kívüli külpiazi értékesítés céljából 28,6 milliárd forintot vettek fel a vállalkozások. Itt is a forgóeszközhitel nagysága volt jelentősebb, azon belül is a középlejártúaké. Az Európai Unión belül a legjelentősebb célszágok Németország, az Egyesült Királyság és

Románia voltak, ezek az országok összességében a teljes hitelállomány több mint 40 százalékát jelentették. A hazai vállalkozások belföldi beruházási és forgóeszköz-célú finanszírozására (NHP és versenyképességet javító hitelek) 1,23 milliárd forint értékben középlejártú hitelt, 0,55 milliárd forint értékben rövid lejártú forgóeszközhitelt folyósítottak (18. ábra).

18. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek az élelmiszeriparban lejárat és főbb célországok, relációk szerint az Európai Unió belül 2016 második negyedében

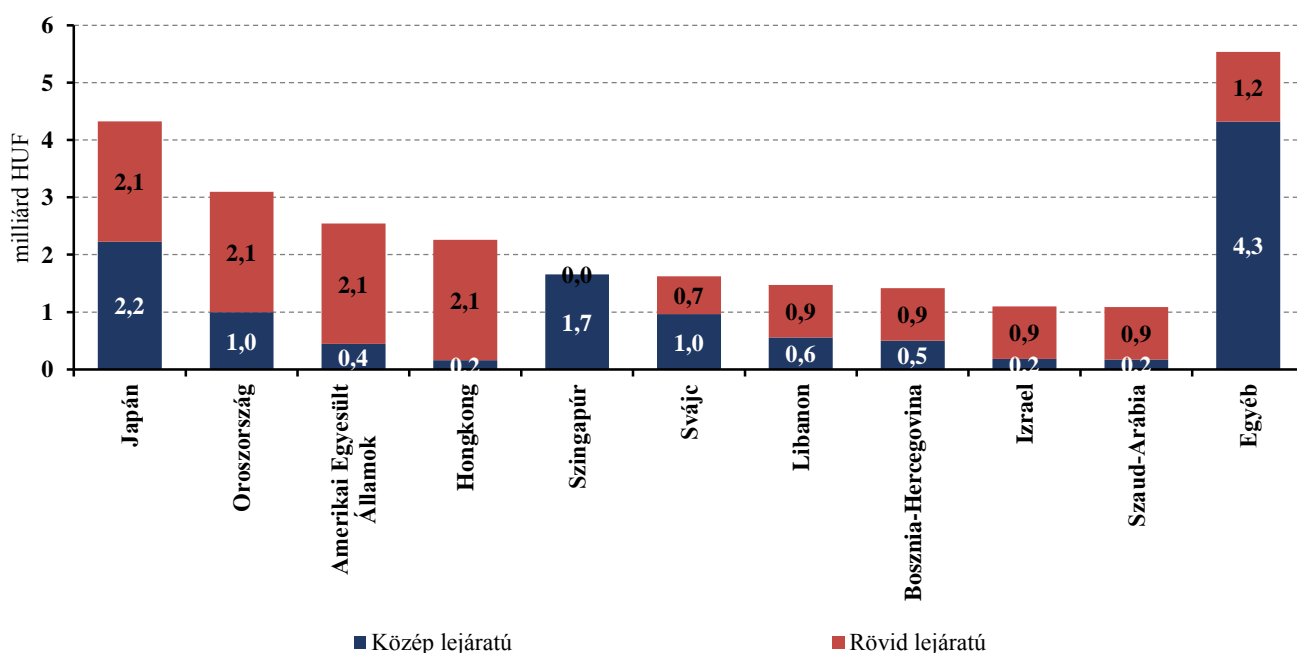

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az Európai Unió kívüli országok közül az exportösztönző hitelek szempontjából Japán, Oroszország, az Amerikai Egyesült Államok és Hongkong voltak a legjelentősebbek, összességében a teljes hitelállomány

több mint 12 százaléka az ezekbe az országokba irányuló export finanszírozását szolgálta. Az Európai Unió kívüli országoknál az uniós tagállamokkal szemben a rövid lejáratú forgóeszközök dominanciája volt jellemző 2016 második negyedében (19. ábra).

19. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek az élelmiszeriparban lejárat és főbb célországok, relációk szerint az Európai Unió kívül 2016 második negyedében

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

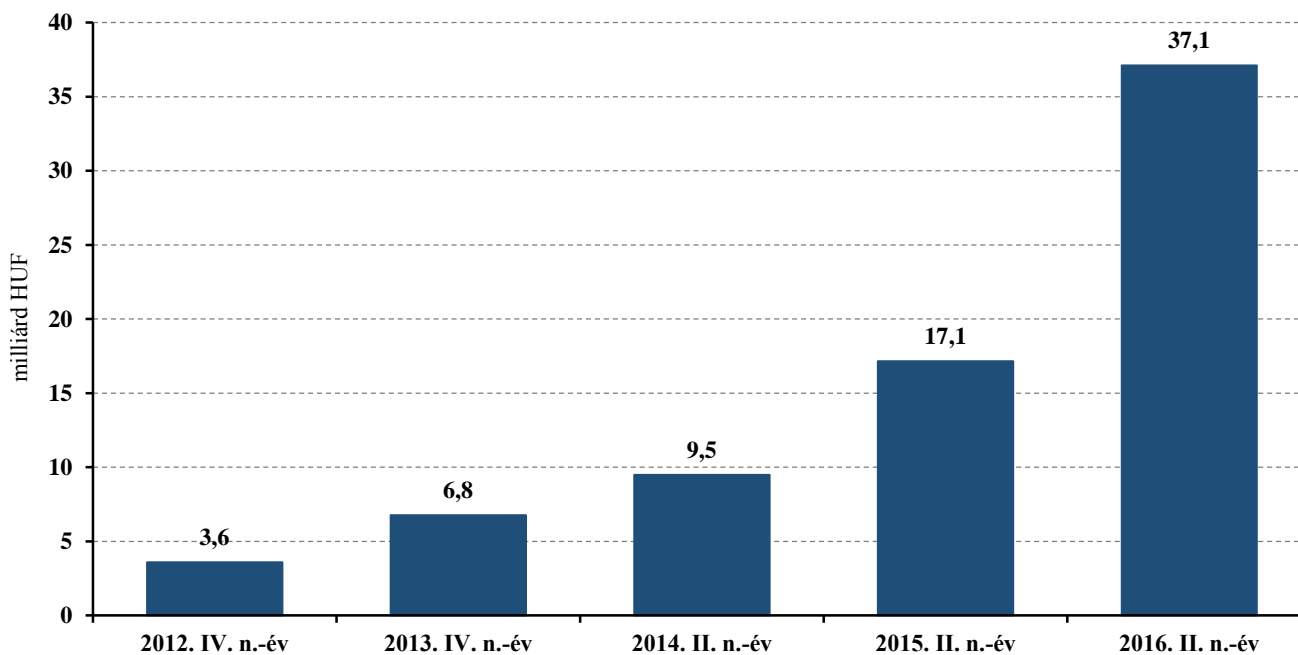
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, ami 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) Folyószámlahitel a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szövetkezeteknek és egyéni gazdaságoknak/vállalkozásoknak (östermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességdíj-támogatás mellett folyószámlahitelt. A Földművelésügyi Minisztérium a program keretében továbbra is évi 4 százalékpont kamattámogatást és 80 százalékos garanciadíj-támogatást nyújt.

A Széchenyi Kártya Folyószámlahitel feltételei 2016. január 1-jétől módosultak, és a korábbi 25 millió forintig járó kezességi díjtámogatás már a teljes hitelösszegre vonatkozik. Ezáltal az agrárium szereplői az olcsóbb hitelekkel könnyebben juthatnak forráshoz.

A mezőgazdasági és az élelmiszeripari szektorok vállalkozásai kicsivel több mint 60 milliárd forint értékben (61,6 milliárd forint) nyújtottak be ASZK-hiteligényt, ebből ténylegesen 4843 db szerződés realizálódott 37,1 milliárd forint értékben 2016 második negyedében. Az aktuális negyedévi leszerződött hitelállomány értéke több mint kétszerese volt a 2015. év második negyedévi 17,1 milliárd forintnak. Az ASZK-hitelállomány népszerűségét mutatja, hogy a növekedés dinamikája évről évre emelkedik (20. ábra).

20. ábra: Ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel-állomány kumulált nagyságának alakulása

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A leszerződött folyószámlahitel-állomány 94,7 százalékát, azaz 35,1 milliárd forintot a mezőgazdasági szektor vállalkozásaihoz helyezték ki, ami 8,3 milliárd forinttal több az előző negyedévi összegnél.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodók körében nyújtott hitel közel felét (46,9 százalék) a családi gazdálkodók kapták, a társas vállalkozásoknál a mikrovállalkozásokhoz a hitelek további 19,2 százaléka tartozott az aktuális negyedévben.

A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások részesedése az ágazati hitelkeretből 61,5 százalékot tett ki, amely az előző negyedévhez képest változatlan arányt jelent. A kertészeti szakágazat hitelkerete bővült 5,2 százalékról 7,2 százalékra, az egyéb és az állattenyésztéssel foglalkozók 14-17 százalék között részesedtek a mezőgazdaságban felvett folyószámlahitel-keretből 2016 első felében.

Az élelmiszeripari ágazat vállalkozásainak folyószámlahitel-állománya az előző negyedévhez képest

48,0 százalékkal, 2,0 milliárd forintra nőtt. Az élelmiszeriparnál a társas vállalkozásokhoz a ténylegesen leszerződött összeg 75,7 százaléka, azon belül a folyósított hitelállomány kicsivel több mint fele (53,5 százalék) a mikrovállalkozásokhoz került. Az egyéni vállalkozók számára biztosított hitelkeret 0,2 milliárd forint-ról 0,5 milliárd forintra nőtt az aktuális negyedévben, ami az ágazat teljes hitelállományának 24,3 százalékát tette ki (17. táblázat).

17. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel-keret állományának kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (2016. II. negyedév)**

Ágazat	milliárd HUF							
	Egyéni				Társas			
	östermelő	egyéni vállalkozó	családi gazdaság	összesen	mikrovállalkozás	kisvállalkozás	középvállalkozás	összesen
Mezőgazdaság ebből	2,1	7,5	16,5	26,1	6,7	2,2	0,0	9,0
<i>Állattenyésztés</i>	0,4	1,5	1,4	3,3	1,5	0,2	0,0	1,7
<i>Egyéb</i>	0,1	1,5	1,8	3,5	1,6	0,9	0,0	2,5
<i>Kertészet</i>	0,3	0,6	1,1	2,0	0,4	0,2	0,0	0,5
<i>Szántóföldi növénytermesztés</i>	1,2	3,9	12,2	17,3	3,3	1,0	0,0	4,3
Élelmiszeripar	0,1	0,3	0,1	0,5	1,1	0,4	0,0	1,5
Összesen	2,2	7,8	16,6	26,6	7,8	2,7	0,0	10,5

Megjegyzés: az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrárszektor vállalkozásai 2016 második negyedévében összesen 14,1 milliárd forint értékben nyitottak folyószámlahitel-keretet az ASZK keretében, ami 36,6 százalékkal haladta meg az előző évi 10,3 milliárd

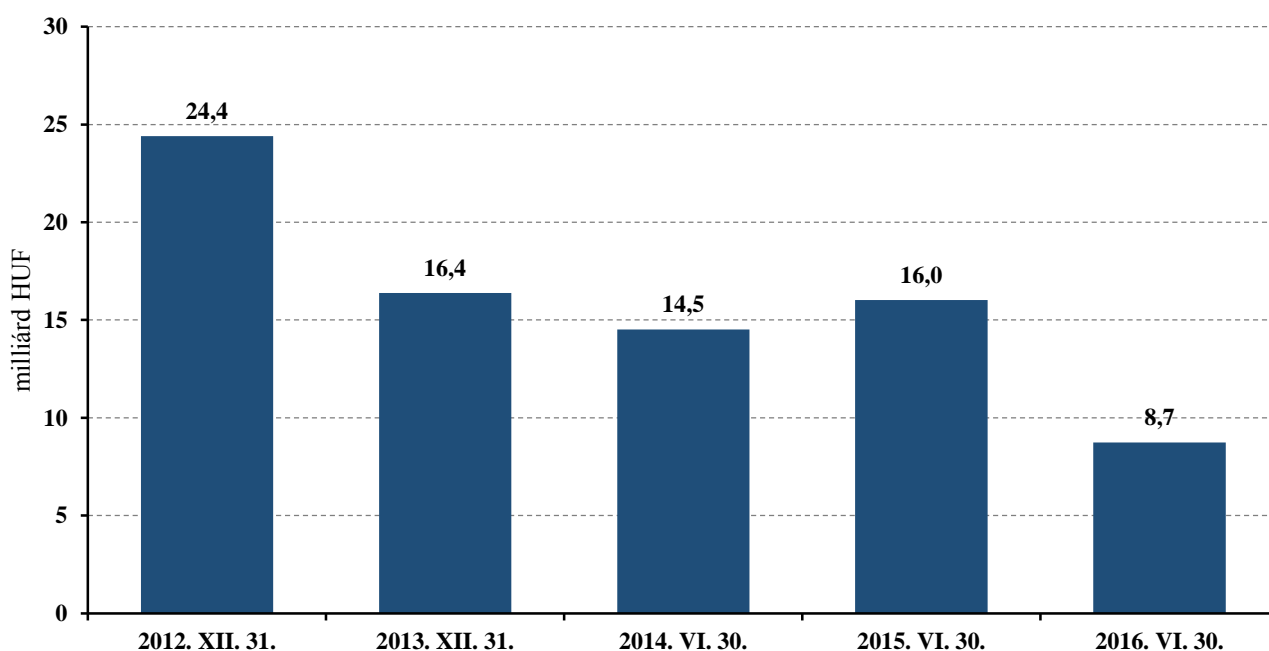
forintot. A rövid lejáratú hitelek értéke több mint 3 milliárd forint (3,9 milliárd forint) volt, részesedésük az aktuális év második negyedévének teljes hitelállományából 27,5 százalékot tett ki.

Költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás melletti (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (továbbiakban: OSAP) gyűjt adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és

esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok kintlévő állománya 8,7 milliárd forint volt 2016 második negyedében (21. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknel (25/2004. III. 3.; illetve 17/2007. III. 23. FVM-rendelet) és a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél (317/2001. XII. 29. Kormányrendelet) mutatkoznak. A hitelállományhoz kapcsolódó kezességvállalás 127 millió forint volt az aktuális negyedében.

21. ábra: **Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állományának alakulása 2012. december 31. és 2016. június 30. között**

Megjegyzés: az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a még jelenleg is működő 114/2008. (IX. 5.) FVM-r. alapján beruházási és lízing-kamattámogatást.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A költségvetési kamat- és kezesi díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül a jelenleg felfüggesztés alatt álló beruházási hitelkamat- és lízingdíj-támogatást nyújtó 114/2008. (IX. 5.) FVM-rendelet alapján kibocsátott hitelállomány a második

negyedév végén 4,0 milliárd forint volt. A programhoz kapcsolódóan 2016 második negyedében 201,1 millió forint kamattámogatást (2162 szerződés alapján) fizettek ki.

Növekedési Hitelprogram

A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el a Növekedési Hitelprogram három pillérből álló első szakaszát 750 milliárd forintos keretösszeggel. Az NHP elindulása óta a piacon elérhető legolcsóbb forrásnak minősül, 2,5 százalékon maximált kamata egészen 2014 áprilisáig nem érte el a jegybanki alapkamatlábat sem. Az I. ütemben a hitelkiváltáson volt nagy hangsúly, ami többek között a korábbi adósságok terheit csökkentve járult hozzá a vállalkozások hitelképességének javulásához. 2013. október 1-jén elindult az NHP két pillérből álló II. szakasza 500 milliárd forintos keretösszeggel (amelyet 1000 milliárd forintra bővítettek), azzal a kitéttel, hogy igény esetén a keretösszeg felemelhető 2000 milliárd forintra. A második szakaszban a hangsúly az új hitelekre helyeződött, ezen belül is a beruházási hitelekre. Az NHP II. szakaszának I. pillére új hiteleket, míg II. pillére hitelkiváltáshoz kapcsolódó forrást biztosít a vállalkozások számára. A meghosszabbított NHP máso-

dik szakasza 2015 végéig nyújtott rendkívül kedvező finanszírozási forrást a konstrukciót igénybe vevő vállalkozásoknak, köztük az agrárvállalkozásoknak is.

Az átmeneti eszközként bevezetett NHP teljesítette a program meghirdetésekor kitűzött piacépítési és növekedési célokat. Hosszabb távon azonban az MNB célja, hogy a jegybanki szerepvállalás nélküli, gazdasági növekedést támogató piaci alapú hitelezés valósuljon meg. Ennek érdekében az MNB 2016 januárjától elindította a Növekedéstámogató Programot, amelynek fokozatos kivezetését segíti az NHP harmadik szakasza, a hitelezést másképpen ösztönző jegybanki eszközök mellett. A harmadik, kivezető szakasz I. pillére a második szakasznál mind volumenben, mind a hitelcélok tekintetében korlátozottabb forintfinanszírozást tesz lehetővé. A II. pillérben a bankok a kapott forinthitelt devizára cserélik, ami lehetővé teszi, hogy devizában nyújtsanak finanszírozást a természetes fedezettel rendelkező kkv-k számára. Ezzel a pillérrrel az MNB a hosszú lejáratú devizafinanszírozásban megfigyelhető piaci torzulást kívánja kezelni.

18. táblázat: A Növekedéstámogató Hitelprogram elemei

Növekedési Hitelprogram kivezető szakasza (NHP III.)	Piaci Hitelprogram
I. pillér: szűkített forinthitel (400 milliárd forint)	Hitelezési aktivitáshoz kötött kamatcsereügylet (HIRS – 1000 milliárd forint)
II. pillér: swappal kombinált forinthitel (300 milliárd forint)	Preferenciális betételhelyezési lehetőség (500 milliárd forint)
	Banki tőkekövetelményekben megtestesülő ösztönzés (SREP)
	Vállalati információs rendszer

Forrás: MNB

Az NHP második szakaszának szerződéskötési időszaka 2015. december 31-én lezárult (rendelkezési tartási időszak 2016. december 30-ig tart, eddig várható még a megkötött szerződések keretében hitellehívás).

Az NHP III. szakaszában (2016. január 1-től július 29-ig) részt vevő hitelintézetek 154,2 milliárd forint összegű szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé. A közel 7 ezer ügylethez (6721) 5116 vállalkozás kapcsolódott. A szerződések 64 százaléka új beruházási hitel, 36 százaléka pedig új lízingügylet volt.⁸

Az I. (forint) pillérben nyújtott hitelek összegének 57 százaléka mikrovállalkozásokhoz került, a II. (deviza) pillérben kihelyezett finanszírozásnak több mint fele középvállalatokhoz, így a két pillérben összesen az ügyletek közel 92 százaléka a mikro- és közepes vállalkozásokhoz kötődik. Az ágazati eloszlást tekintve az I. pillérben a mezőgazdaság, a kereskedelem, javítás és a feldolgozóipar részesedése kimagasló, a hitelek mintegy 60 százaléka ebbe a három ágazatba irányul, míg a II. pillérben a feldolgozóipar mellett a szállítás, raktározás

⁸ A harmadik szakaszban kizárólag ilyen típusú finanszírozásra van lehetőség, forgóeszköz-finanszírozásra és hitelkiváltásra nincs.

ágazatok dominanciája érvényesült.

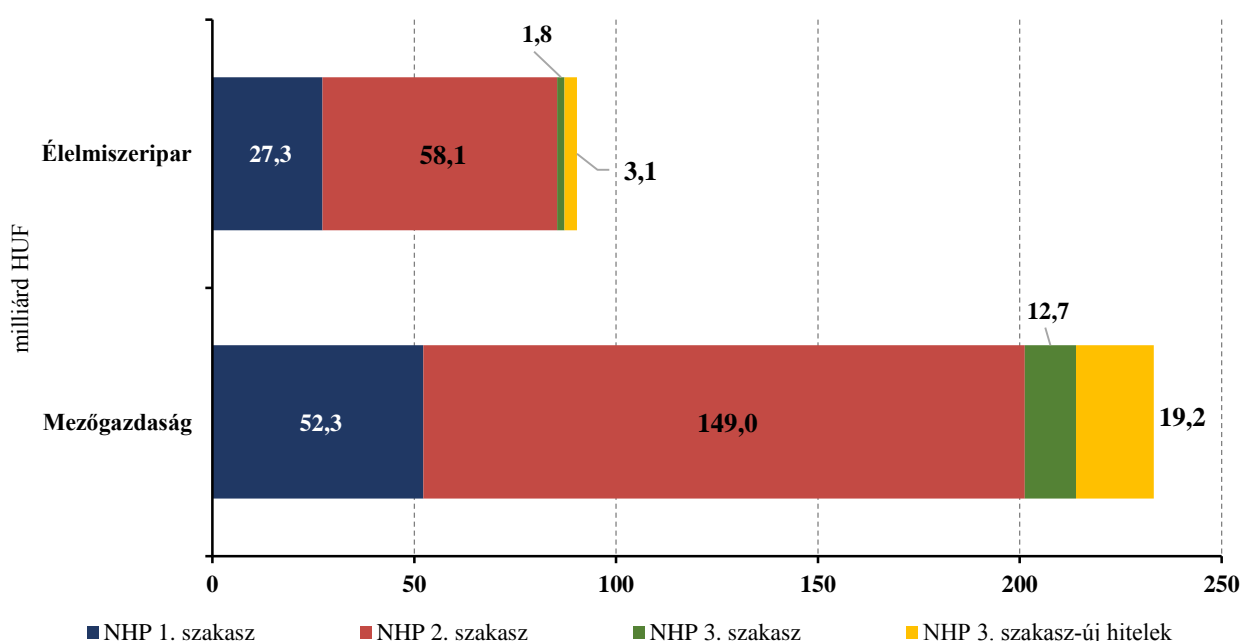
A mezőgazdaságban az NHP I-III. szakasza között fennálló hitelállomány 214,0 milliárd forint, az élelmiszeriparban 87,2 milliárd forint volt.

Figyelemre méltó, hogy a mezőgazdaság társas vállalkozásainak fennálló hitelállománya az NHP minden szakaszán belül többszörösen meghaladta az élelmiszeripari vállalkozások hiteleit 2016. június végén. A mezőgazdaságban a legnagyobb hitelfelvételre az NHP második szakaszában került sor, itt a hitelek értéke közel

150 milliárd forintot tett ki. Az NHP harmadik szakasz új hitelállománya 19,2 milliárd forint volt, ami hatszor nagyobb az élelmiszeripari vállalkozásokéhoz képest.

Az élelmiszeripari vállalkozásoknál az NHP keretein belül fennálló hitelek állománya az első szakaszban 27,3, a második szakaszban 58,1 milliárd forint volt az aktuális negyedév végén. Az NHP harmadik szakaszában az új hitelek értéke 3,1 milliárd forintot jelentett (22. ábra).

22. ábra: Az NHP egyes szakaszaiban nyújtott hitelek fennálló állományának alakulása a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozásoknál (2016. június 30.)

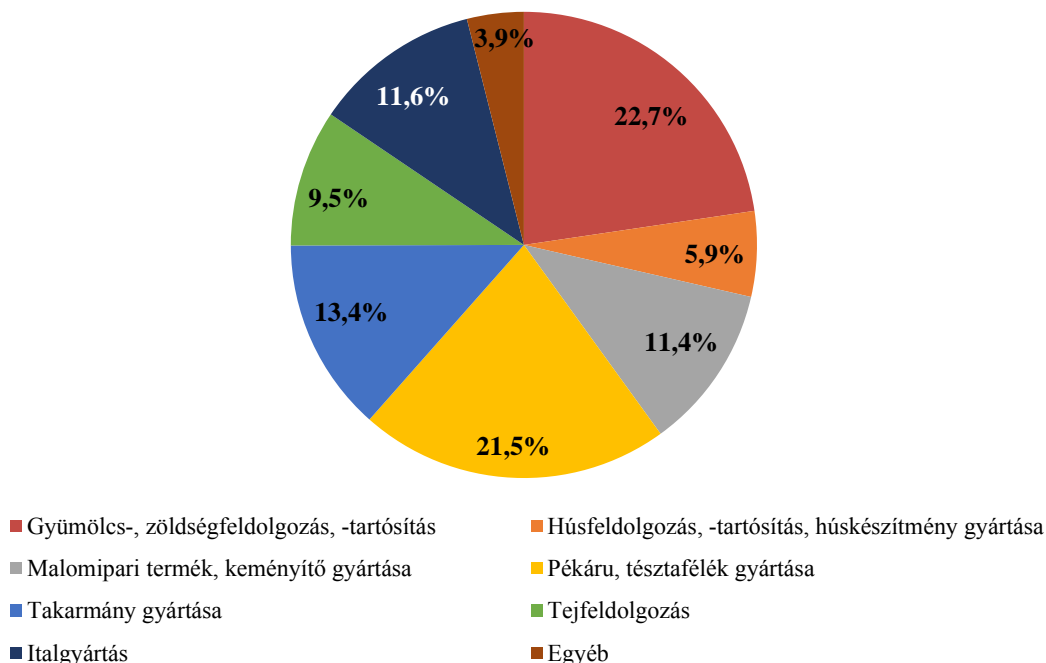

Megjegyzés: európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel 2016. június 30-án fennálló állomány alapján, az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat, őstermelőket és családi gazdálkodókat.
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari vállalkozásokon belül az új hitelek részesedései megoszlottak, a legnagyobb részarányal (22,7 és 21,5 százalék) a gyümölcs-, zöldségfeldolgozással és -tartósítással, valamint a pékáru,

tésztafélék gyártásával foglalkozó vállalkozások rendelkeztek. A malomipari termék, keményítő és takarmány gyártására, illetve ital-előállításra szakosodott vállalkozások 11-14 százalékot adtak a 3,1 milliárd forintnyi új hitelállományból (23. ábra).

23. ábra: Az NHP harmadik szakaszában nyújtott új hitelek fennálló állományának alakulása az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál (2016. június 30.)

Megjegyzés: európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel 2016. június 30-án fennálló állomány alapján, az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat, őstermelőket és családi gazdálkodókat.
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az NHP I. és II. szakaszában kiemelkedő érdeklődés mutatkozott az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) kezessége iránt. A hitelprogram nagy eredménye volt, hogy sikerült megtörni a beruházási hitelek évek óta tartó alacsony szinten való stagnálását.

Az NHP keretében 2016 második negyedévében az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállalásban részesített hitelállomány értéke nőtt.

Az előző negyedévi állomány értékét 8,2 százalékkal

haladta meg a 2016 második negyedévi 32,0 milliárd forintos összeg. Ebből a mezőgazdasági szektor vállalkozásait 2016 második negyedévének végén összesen 19,7 milliárd forinthez segítette hozzá a két garancia-szervezet, ami 4,8 százalékos csökkenést jelentett az előző negyedévhez képest. Az élelmiszeriparban a két szervezet által együttesen garantált hitel 36,7 százalékkal, 12,3 milliárd forintra bővült (19. táblázat).

19. táblázat: Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

milliárd HUF

Időszak	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar		
	I. pillér összesen	II. pillér összesen	I. pillér összesen	II. pillér összesen	
2013	III.	4,8	0,1	1,9	0,4
	IV.	7,4	1,0	3,3	0,6
2014	I.	8,5	1,0	4,1	0,6
	II.	11,9	0,9	4,2	0,6
	III.	15,9	1,5	5,1	0,6
	IV.	16,4	1,5	6,4	0,9
2015	I.	17,0	1,4	6,9	1,0
	II.	17,8	1,5	7,4	0,9
	III.	19,0	2,1	7,9	1,1
	IV.	14,5	1,3	6,7	1,0
2016	I.	18,9	1,8	8,0	1,0
	II.	17,7	2,0	11,3	1,0

Megjegyzés: A táblázat kumulált állományi adatokat tartalmaz. Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcs szerepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférést két, az állam által 85 százalékból viszontgarantált garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában).

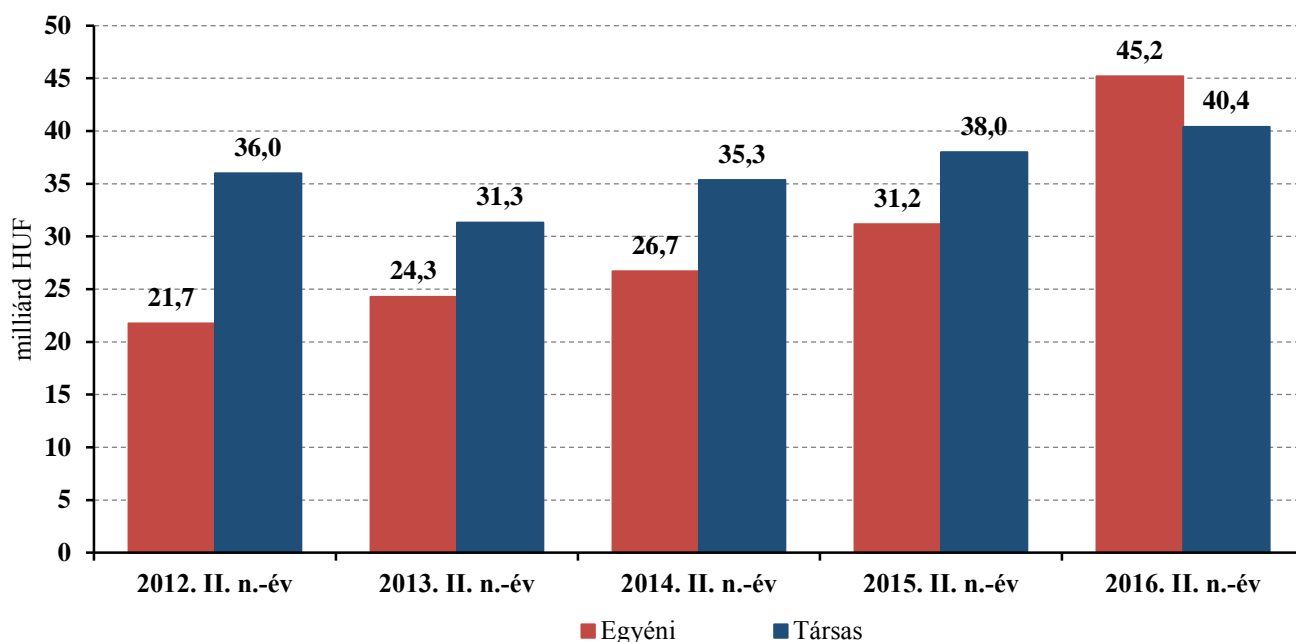
Ugyancsak az élelmiszeripar számára nyújt bankgaranciát az EXIM, amely a hitelintézetek által nyújtott export-előfinanszírozó hitelek visszafizetésének részleges biztosítékául szolgál, a kereskedelmi garanciák

(tender-, előleg-visszafizetési és jólteljesítési/szavatossági garancia) pedig az exportfelügyelet teljesítéséhez kapcsolódnak.

A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban a garantált hitelállomány együttesen 11,0 százalékkal 115,8 milliárd forintra nőtt az előző év második negyedéhez képest. Figyelemre méltó, hogy míg az állomány 73,9 százalékat kitevő mezőgazdasági vállalkozások garantált hiteleinek értéke az elmúlt négy évben fokozatosan emelkedett, addig az élelmiszeriparban a növekedés megtorpant, és a garantált hitelösszeg 35,1 milliárd forintra 30,2⁹ milliárd forintra esett 2016 második negyedében.

A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállománya 45,0 százalékkal, a társas vállalkozásoké „csak” 14,0 százalékkal nőtt (24. ábra).

⁹ EXIM adatokkal kiegészítve.

24. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban**

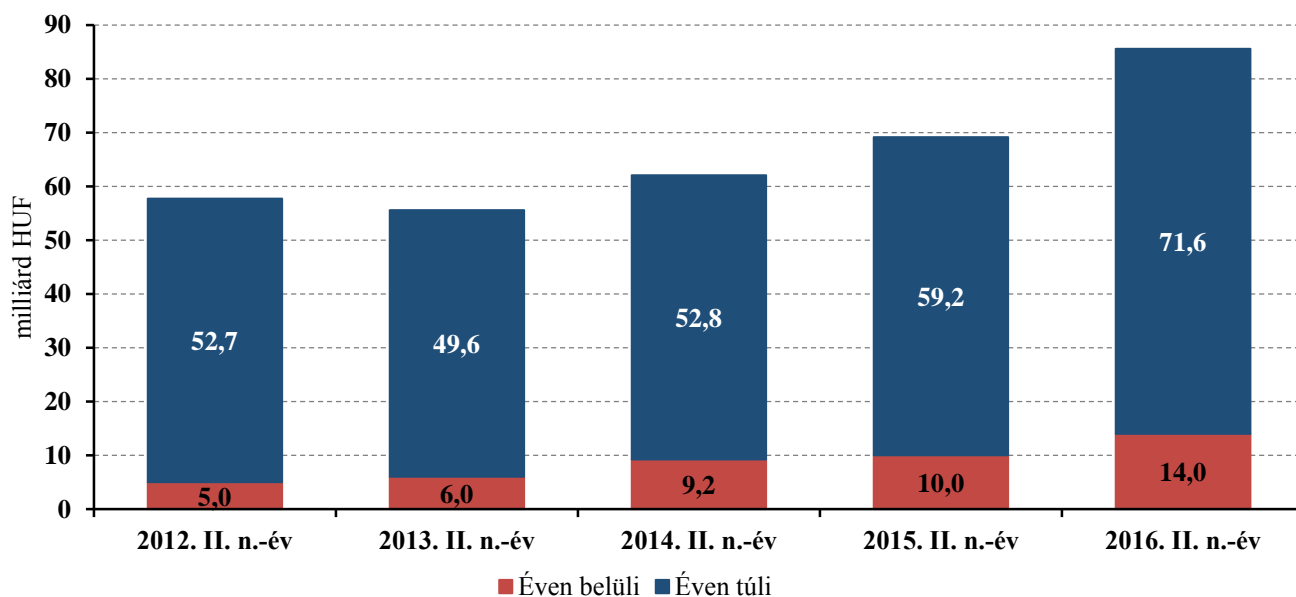
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,9-70,2 százalék volt 2016 második negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági vállalkozások esetében a garantált hitelállomány 83,7 százalékát az éven túli, 16,3 százalékát pedig a rövid lejáratú hitelek tették ki.

Az éven túli hitelállomány az előző évi 59,2 milliárd

forintról 71,6 milliárd forintra, az éven belüli hitelállomány 10,0 milliárd forintról 14,0 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedévben (25. ábra).

25. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban a hitel lejáratú ideje szerint**

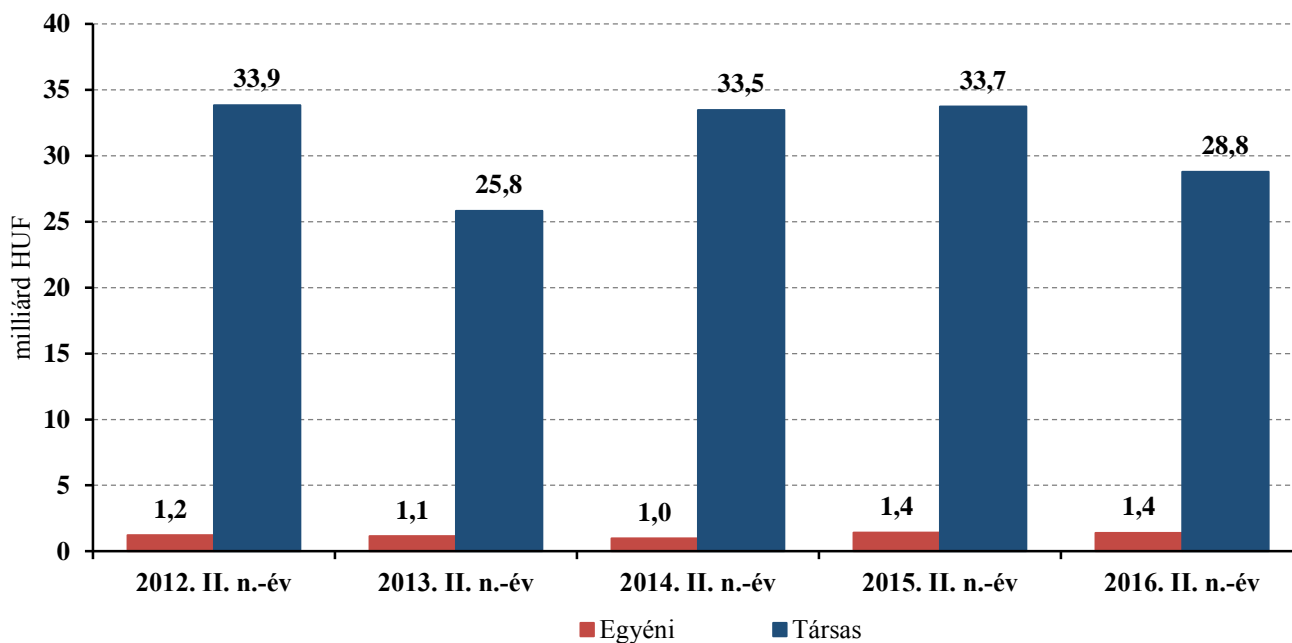
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás 65,9-70,2 százalék volt 2016 második negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Szemben a mezőgazdasággal, az élelmiszeripar garantált hitelállománya 14,1 százalékkal 30,2 milliárd forintra csökkent 2016 második negyedévében. A csökkenést elsősorban a társas vállalkozások hiteleinek több

mint 10 százalékos (14,6 százalékos) visszaesése okozta, az egyéni gazdaságok garantált hitelállománya 0,6 százalékkal 1,4 milliárd forintra mérséklődött az előző év második negyedévéhez képest (26. ábra).

26. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban**

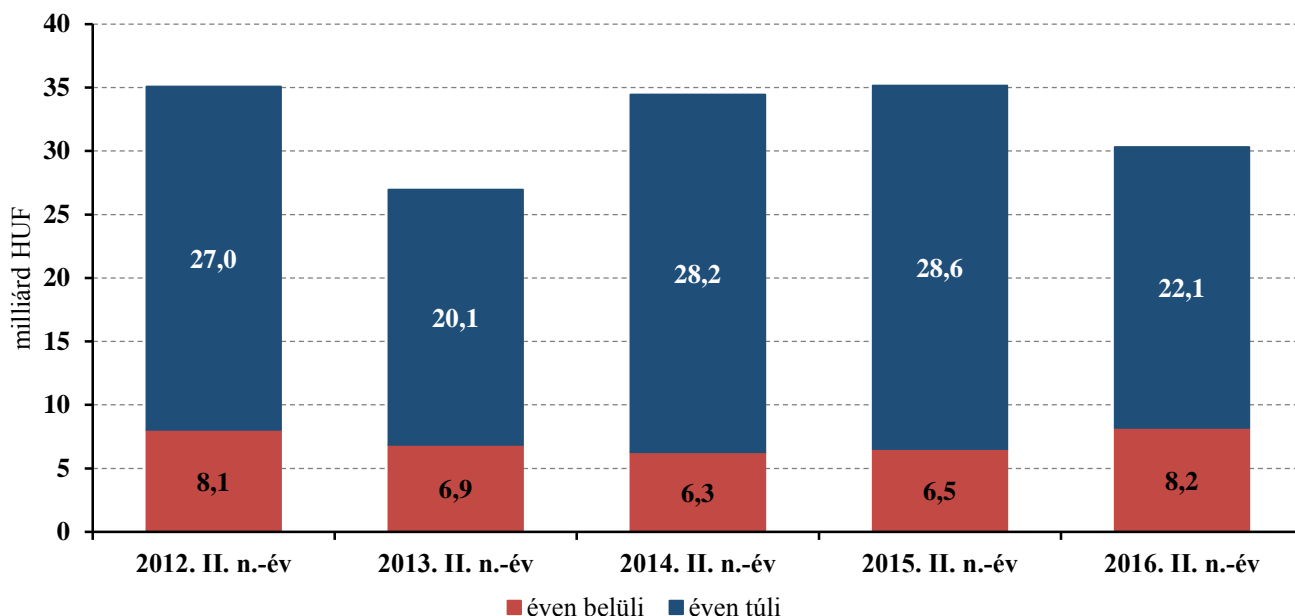
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,9-70,2 százalék volt 2016 második negyedévének végén. A 2016 második negyedévi hitelállomány az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari vállalkozások részére garantált éven belüli hitelek értéke 25,7 százalékkal nőtt, az éven túli hitelek összege 22,8 százalékkal csökkent az aktuális negyedévben. Arányaiban az éven belüli hitelek állománya 27,1 százalékot, azaz 8,2 milliárd forintot, az

éven túli hitelek részaránya 72,9 százalékot, vagyis 22,1 milliárd forintot tett ki a teljes garantált hitelállományon belül (27. ábra).

27. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejáratí ideje szerint**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 65,9-70,2 százalék volt 2016 második negyedévének végén. A 2016 második negyedévi adatok tartalmazzák az EXIM adatait is.
Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

A 2016 tavaszi kamatdöntés óta eltelt időszakban összességében kedvező volt a globális pénzpiaci hangulat. A hazai eszközárakban nem volt érdemi elmozdulás az elmúlt hetekben. Az év eleji átmeneti lassulást követően újra élénkült a magyar gazdaság növekedése 2016 második negyedévében.

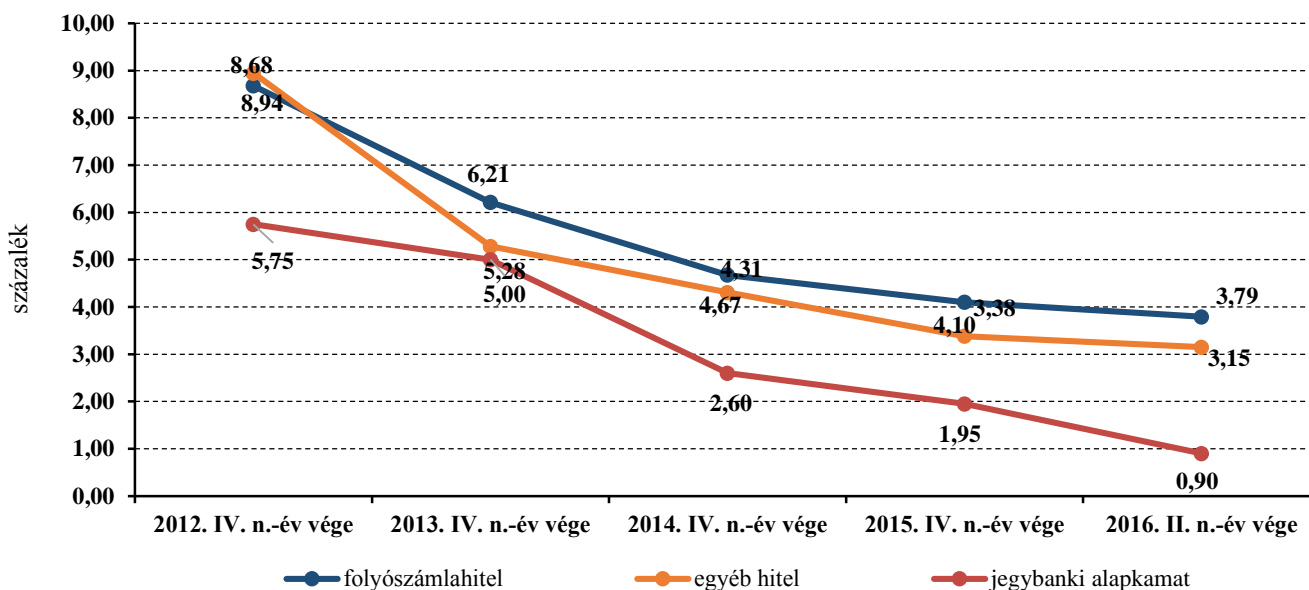
Az MNB Monetáris Tanácsa május végén ismét lefelé módosította a jegybanki alapkamat mértékét, így az 1,05 százalékpontból 0,9 százalékpontra csökkent 2016

második negyedévében. Az elmúlt öt évet figyelembe véve megállapítható, hogy a jegybanki alapkamat a 2012 negyedik negyedévi 5,75 százalékponttól fokozatosan 4,85 százalékpontot csökkent 2016 második negyedévére.

Az egyéb hitelek átlagos éves kamatlába követte a jegybanki alapkamat csökkenését, a folyószámlahitelek kamata is 4,10 százalékpontból 3,79 százalékpontra csökkent az előző negyedévhez viszonyítva (28. ábra).

A Monetáris Tanács általi kamatcsökkentés mindaddig folytatódik, amíg a kialakuló monetáris kondíciók összhangba nem kerülnek az inflációs cél fenntartható elérésével.

28. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása
(év végén érvényben lévő értékek)

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

EU-referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság (EB) az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak

helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb megállapításának módját az EB 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatlábát tagországonként, évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. Az aktuális negyedév végén a ráta értéke 1,08 százalék, ami 0,29 százalékponttal volt alacsonyabb a 2016. év eleji értéknél (20. táblázat).

20. táblázat: A referencia-kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU-alaprátá (%)
2014. IV. 1.	2,92
2014. V. 1.	2,92
2014. IX. 1.	2,92
2014. X. 1.	2,38
2015. I. 1.	2,21
2015. IV. 1.	2,21
2015. VII. 1.	1,80
2015. IX. 1.	1,53
2016. I. 1.	1,37
2016. VII. 1.	1,08

Forrás: a Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az EB a referencia-kamatláb megállapítása során az 1 éves IBOR¹⁰ kamatlábát tekinti kiindulási alpnak. Hiányos esetekben az EB saját jogkörében megállapítja a

referencia-kamatlábát, amelyet kamatfelárrakkal módosít (21. táblázat – Kiegészítő táblák).

¹⁰ IBOR (Interbank offered rate) = pénzügyi bankközi kínálati kamat.

Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

A lízingszövetség adatai szerint a finanszírozott összeg 235 milliárd forint volt 2016 első félévében, ami 4 százalékkal magasabb az előző év ugyanezen időszakához képest. A termelőeszközök és a gépek finanszírozása is 7-7 százalékkal bővült. A finanszírozott összeg csaknem negyede az NHP-hez kötődött (55 milliárd forint), 7 milliárd forintot pedig az exportcélú lízingfinanszírozást elősegítő Exim-program keretében helyeztek ki. A mezőgazdasági cégek összességében 30 milliárd forint értékben lízingeltek az első hat hónapban, elsősorban termelőeszközök beszerzésére.

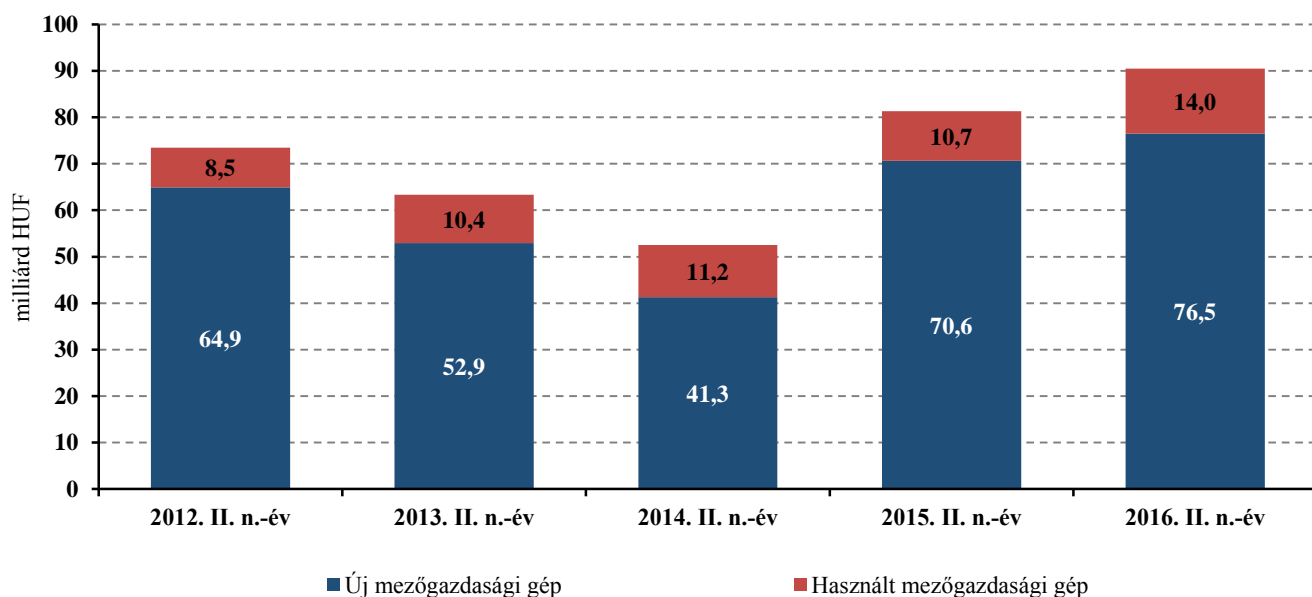
Az új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott állománya – tőkekintlevősége – az első negyedévhez képest 14,6 százalékkal 90,5 milliárd forintra nőtt az aktuális negyedévben. Bár az állomány

bővülése (11,3 százalék) éves szinten jóval elmarad az előző évi 54,9 százalékos emelkedéstől, ugyanakkor a lízingcégek által finanszírozott mezőgazdasági gépek állományának változása 2016 második félévében is emelkedő maradt.

Az új mezőgazdasági gépek lízingjének állománya 8,3 százalékkal nőtt az előző év második negyedévéhez képest, részesedésük továbbra is jelentős a használt mezőgazdasági gépekkel szemben, azaz állományuk 84,6 százalékot tett ki 2016 második negyedévében (29. ábra).

A lízingelt állomány 35,2 százalékkal tovább csökkent, a pénzügyi lízing népszerűsége erősödött, vagyis 19,9 százalékkal emelkedett az előző évi állományhoz képest az aktuális negyedévben.

29. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlevőségeinek¹¹ alakulása

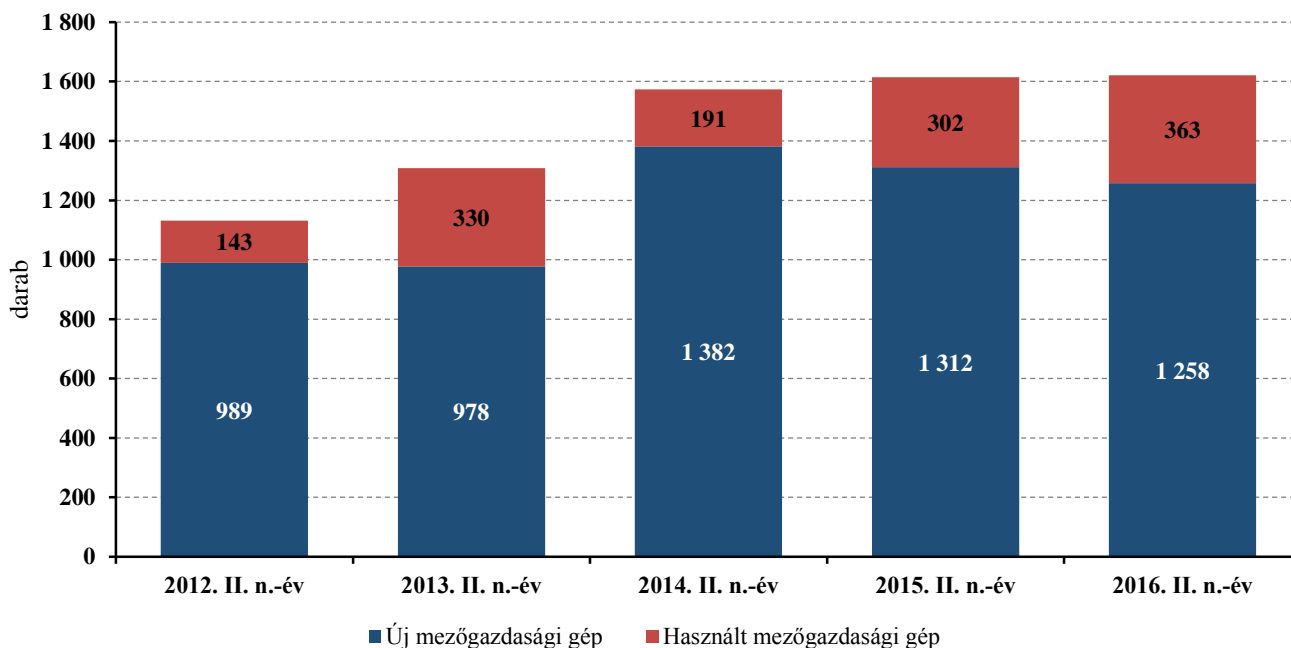
Megjegyzés: A pénzügyi lízing állományának egy része az MNB társas vállalkozásainak hitelállományában is szerepel.
Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

¹¹ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

Az előző év azonos időszakához képest közel azonos szinten alakult a megkötött lízingszerződések száma 2016 második negyedévében, így az új és használt mezőgazdasági szerződések száma (1621) stagnált az

előző év adatához (1614 darab) képest. Míg az új mezőgazdasági gépekre kötött szerződések száma 4,1 százalékkal csökkent, addig a használt mezőgazdasági gépek lízingje 20,2 százalékkal nőtt az aktuális negyedévben (30. ábra).

30. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződésszámának éves alakulása

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

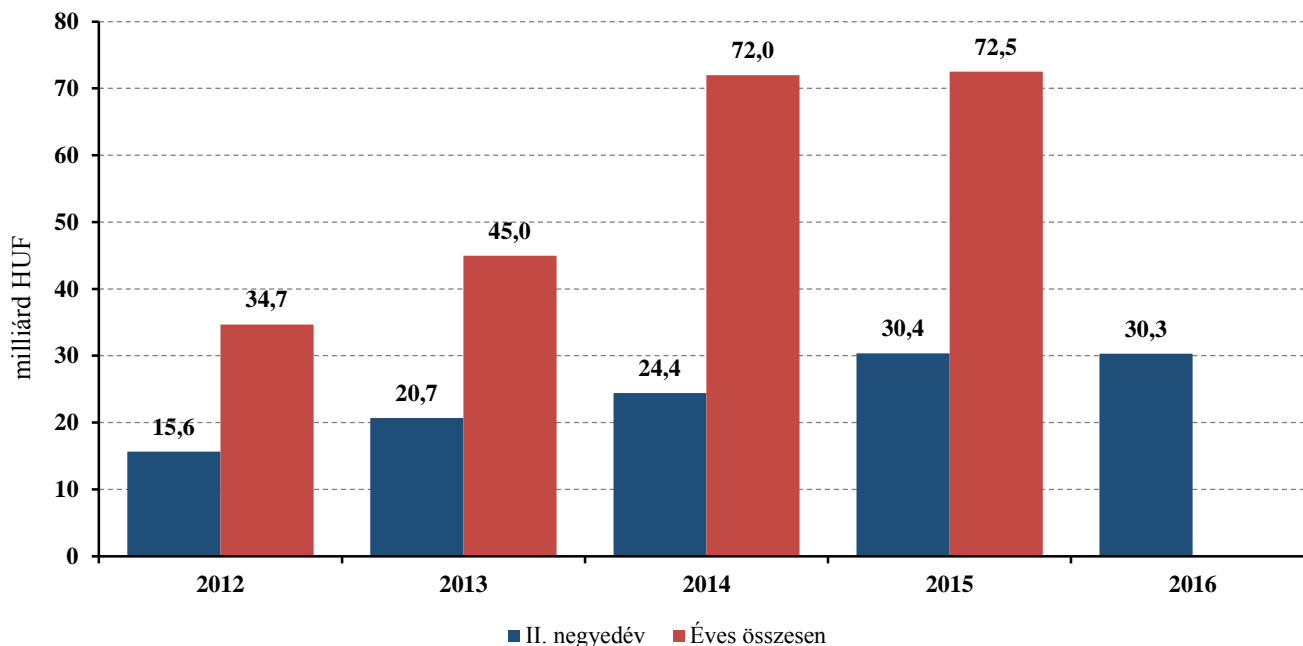
A lízingcégek által finanszírozott összeg¹² 0,1 százalékkal 30,3 milliárd forintra mérséklődött az előző év második negyedévéhez képest 2016-ban. A teljes finanszírozási összegből 79,1 százalékos részesedéssel bíró új mezőgazdasági gépek lízingje 1,1 milliárd forinttal 24,0 milliárd forintra csökkent, a használt mezőgazdasági gépek finanszírozása 20,1 százalékkal 6,3 milliárd

forintra emelkedett az előző év második negyedévéhez képest (31. ábra).

A finanszírozási összegben belül a pénzügyi lízing állománya 4,5 milliárd forinttal nőtt az aktuális negyedévben.

¹² A vonatkozó időszakban a finanszírozó és az ügyfél közötti szerződésben kikötött, folyósított, az ügyfél által elismert tőkerész forintban kifejezett értéke.

31. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása

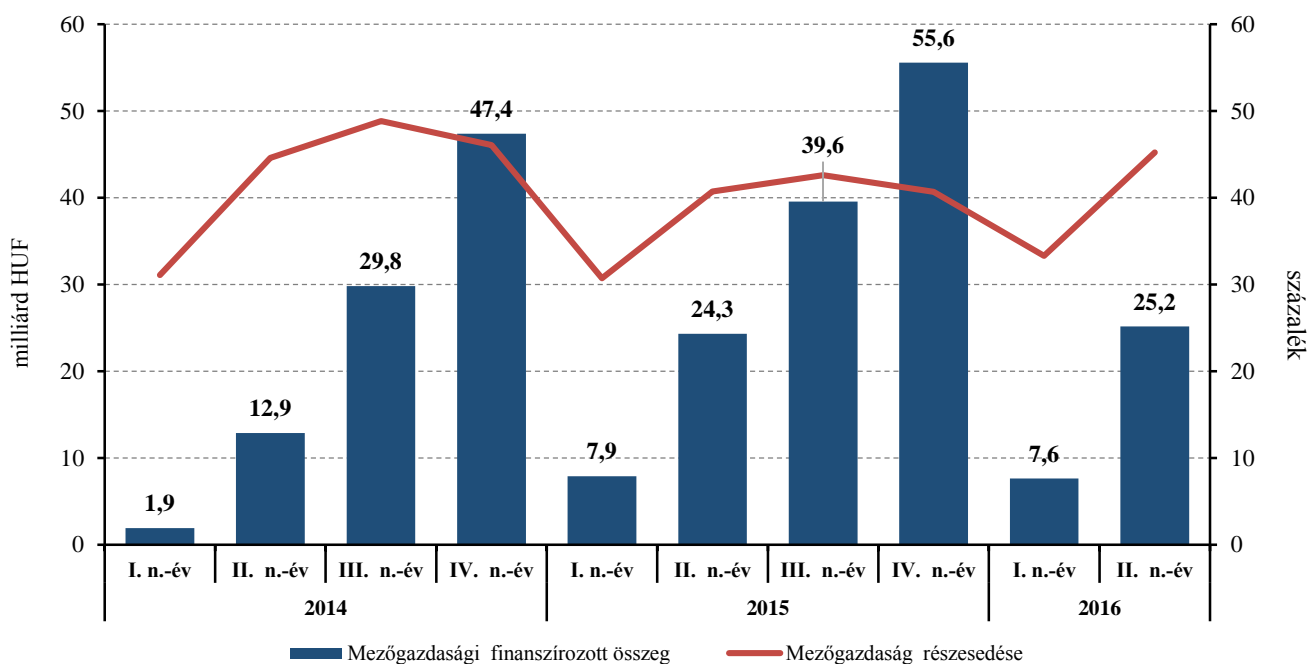

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A beruházások finanszírozására kihelyezett 55,6 milliárd forint 45,2 százaléka a mezőgazdasági gépek finanszírozását jelentette az NHP keretében 2016 második negyedévében. A kihelyezett 25,2 milliárd fo-

rint 3,4 százalékkal múlta felül az egy évvel ezelőtti értéket (32. ábra). A mezőgazdasági gépek NHP keretén belüli lízingfinanszírozásának növekedése a program sikerességét támasztja alá.

32. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései az NHP keretében

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

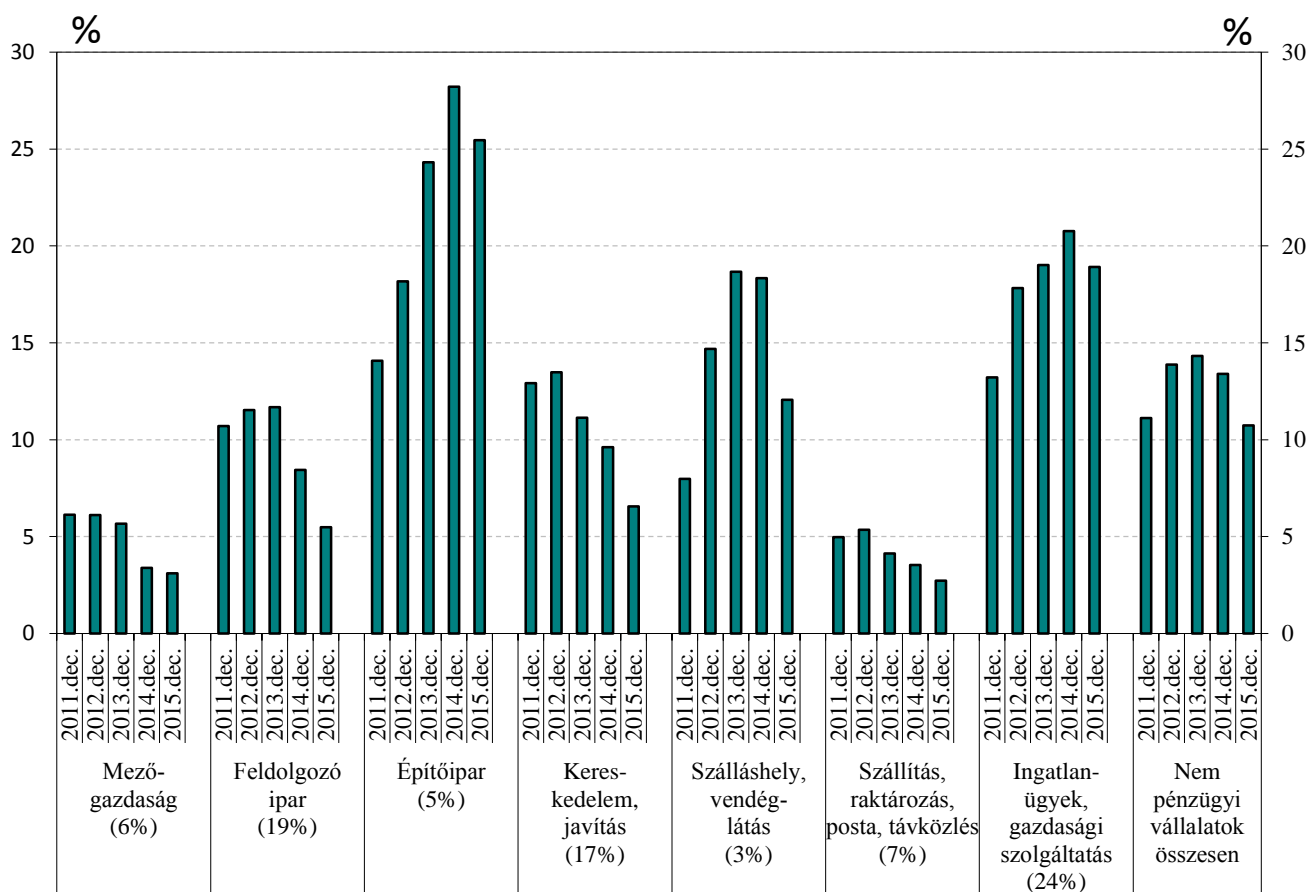
Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége

A hitelállomány fedezettsége az egy adott ágazatban működő társas vállalkozások nem teljesítő hitelei miatt bekövetkezett értékvesztésre elhatárolt hányad. Minél nagyobb a mutató értéke, annál kockázatosabbak az adott ágazat hitelei. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

A mezőgazdasági vállalkozások hitelállományát jellemző mutató 3,4 százalékról 3,1 százalékra csökkent az előző év végi állapothoz képest 2015 decemberében, az

ágazat pénzügyi stabilitása jónak tekinthető. A feldolgozóiparban tovább csökkent a mutató és a 2014. decemberi 8,4 százalékról 5,5 százalékra süllyedt. A mezőgazdaság hitelfedezettségi értékével (3,1 százalék) továbbra is az egyik legmegbízhatóbb, kevésbé kockázatos adósok közé tartozik. Az NHP keretein belül sok vállalkozás kiváltotta korábbi kedvezőtlen hitelkonstrukcióját a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban egyaránt (33. ábra).

33. ábra: A bankrendszer vállalati hitelállományának értékvesztéssel való fedezettsége ágazatonként¹³

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2016. március

¹³ Az ábrán zárójelben az egyes ágazati megnevezések alatt a vállalati portfólión belüli, időszak végi súlyt tüntettük fel.

Kiegészítő táblák

21. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (kihelyezett állományok értéke 2016. VI. 30.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,04	9,83	0,02	0,02
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,61	2,99	0,25	0,25
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,04	0,02	0,66	0,46
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,00	0,43	0,43
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,35	0,25	4,16	4,16
Sikerés Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,61	11,53	0,27	0,21
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,00	16,76	0,37	0,18
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,26	3,89	0,00	0,00
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,11	0,11	0,00	0,00
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	3,30	2,68	19,72	14,97
Összesen	56,42	48,05	25,89	20,67

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

22. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (fennálló állományok értéke 2016. VI. 30.)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság	Élelmiszeripar	Összesen
Családi gazdaságok hitelei saját	0,28	0,01	0,29
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	0,48	0,00	0,48
MNB Növekedési Hitelprogram	3,06	1,97	5,03
Programokon kívüli devizahitel	0,42	1,58	2,00
Programokon kívüli forinthitel	6,85	9,54	16,39
Sikerés Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	0,52	0,00	0,52
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	1,87	0,00	1,87
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	0,20	0,64	0,84
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020	0,22	0,00	0,22
Egyéb*	0,29	1,36	1,65
Összesen	14,19	15,11	29,30

Megjegyzés: Az egyéb kategória a 200 millió forint alatti vállalkozások fennálló hitelállománya.

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

23. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategóriája	Biztosítékokkal való fedezettség		
	magas	általános	alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1000

Forrás: az Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

